

11

SOJA-

ASJANDUSE AJAKIRI

S O P D U R

PLUHTEN

A A S T A K Ä I K

XIX

1937

# SÕJAASJANDUSE AJAKIRI „SÕDUR“

Nr. 11 — 1937.

Sisustik:	Lk.	Sommaire:	Pages
<i>Kol.-lt. A. Normak:</i> Tehnilise ala ohvitseride ettevalmistamine välisriikides . . .	249	<i>Lieut.-colonel A. Normak:</i> Préparation des officiers de la branche technique à l'étranger . . .	249
<i>A. Balder:</i> Laskesport Nõukogude Venes 1936. a. . . . .	255	<i>A. Balder:</i> Le tir sportif en U. R. S. S. en 1936 . . . . .	255
<b>TAKTIKA ALALT:</b>		<b>TACTIQUE:</b>	
— <i>—se:</i> Jao ülesanded ja tegevus lahingueelpostina kaitsel . . . . .	260	— <i>—se:</i> Missions et action du groupe en avant-postes en défensive . . . . .	260
— <i>Lieut. E. Vimson:</i> Üleviiv- ja vaatluse nurga määramisest . . . . .	263	— <i>Lieut. E. Vimson:</i> Détermination de l'angle de transport et de l'angle d'observation . . . . .	263
<b>BIBLIOGRAAFIA:</b>		<b>BIBLIOGRAPHIE:</b>	
— <b>Saksamaa:</b> „Militär-Wochenblatt“ nr. 25 — 1937 . . . . .	268	— <b>Allemagne:</b> „Militär-Wochenblatt“ No 25 — 1937 . . . . .	268
— <b>Inglismaa:</b> „The Army Quarterly“ okt. — 1936 . . . . .	270	— <b>Angleterre:</b> „The Army Quarterly“, octobre 1936 . . . . .	270
— <b>Rumeenia:</b> „Romana Militara“ dets. 1936 . . . . .	272	— <b>Roumanie:</b> „Romania Militara“, décembre 1936 . . . . .	272
Kaitseväe elu . . . . .	274	Vie militaire . . . . .	274
Sport . . . . .	275	Sports . . . . .	275
Ametlik osa, male		Partie officielle, échecs	

Vastutav toimetaja major **A. LUTS.**  
Telefon nr. 477-20/40.

Tegevtoimetaja major **J. MADISE.**  
Telefon nr. 477-20/163.

Väljaandja: „SÕDUR“, Sakala nr. 33, Tallinn.  
Tegevtoimetaja kõnetunnid  
iga päev k. 0800—1200.  
Talitus avat. iga päev kella  
0800—1500 ja laupäeviti  
0800—1300.  
Telefon — Kaitseväe 163.  
Tarvitamata ja tagasisaamiseks märkimata käsikirju alal ei hoita.

## „SÕDURI“ TELLIMISE HIND:

**Aastas — kr. 6.00.**  
**Poolaastas — kr. 3.00.**  
**Veerandaastas — kr. 1.50.**  
**Üksiknumber — kr. 0.20.**

## KUULUTUSTE HINNAD:

**Lehekülg — kr. 40.**  
**Tekstis — kr. 60.**

# SÕDUR

## SÕJAASJANDUSE AJAKIRI

### XIX AASTAKÄIK

NR. 11 • 13. 03. 1937

## Tehnilise ala ohvitseride ettevalmistamine välisriikides.

Kol.-ltn. A. Normak.

Kaitsevägede staabi ülem kindral N. Reek toonitas 08. 08. 36. „Sõduri“ veergudel, et „kõikide riikide sõjavägedes on tänapäev erilist rõhku pandud tehnilise ala ohvitseride ettevalmistamise korraldamisele“.

Allpool püüame vaadelda, kuidas on see küsimus lahendatud peamiselt kahes suurriigis — Saksamaal ja Prantsusmaal.

Versailles rahulepinguga Saksamaale keelati relvade konstrueerimine ja valmistamine ning ametlikult tohtis jääda sõjaväes teotsema vaid üks relvade parandamise kesktöökoda.

Berliinis 1. oktoobril 1903. a. avatud Sõjatehniline Akadeemia (relvatehnika, sõjainseneri ja liiklemisinseneri osakondadega) tegelikult suleti Maailmasõja esimesel aastal ja selle õppeasutise uuesti avamine keelati samuti Versailles rahulepinguga. Seepärast ka kõrgema haridusega tehnilise ala ohvitseride juurdekasv oli Saksamaal tegelikult raskendatud, sest üldtehnilise kõrgema haridusega isikute tööerakendamine sõjatehnilisel alal sõjaväele vajaliste eriteadlaste küsimust rahuldavalt ei lahenda. Sõjaväe tehniliste eriteadlaste ettevalmistamisel teoreetiliste ja sõjatehniliste teadmiste põhjalikule omandamisele peab järgnema praktiline tegevus vastaval erialal ja ainult sel teel on võimalik saada loovaks tööks kõlblikke tehnilise ala ohvitseri.

Ajajärgul pärast Maailmasõda saksa sõjavägi sai pürotehnikuid ja relvatehnikuid Jüterbog'i suurtükiväe sõjakoolist, kus teotseb relvatehniliste ohvitseride osakond. Koo-

li selle osakonna õppekursus oli aga lühiajaline ja sealt väljuvad ohvitserid olid kohased teotsema vaid relvade hooldamise ja parandamise alal.

Nüüd selgub, et põhjalikuma üldteadusliku ettevalmistusega tehnilise ala ohvitseride ettevalmistamiseks alates 1936. a. sügisest otsustati läkitada vajalik arv ohvitseri tehnilistesse ülikoolidesse selleks, et nemad 4½ aasta jooksul seal omandaksid inseneri diplomi. Ja nii võime saksa sõjaväes tulevikus jälle näha suuremal arvul inseneri diplomiga tehniliste väeliikide kaadriohvitseri.

Selliste läkitamiste puhul on saksa sõjaväelises erikirjanduses kerkinud esile teatavaid mõtetevahetusi. Nii tullakse selle küsimuse juurde 1936. a. „Wehrtechnische Monatshefte“ veergudel vaidluse korras mitmel puhul.

Üks väljaspool saksa sõjaväge seisev SS-Hauptsturmführer ja dipl.-insener teeb ettepaneku saata tegevteenistusse ohvitseri vaid 2-aastase õppeajaga tehnikumidesse, milliseid õppeasutisi Saksamaal teatavasti on suur hulk. Seda põhjendab autor väitega, et tehnikumi insenerid peagu kõikjal saavad tööga hakkama niisama edukalt kui ülikooliharidusega insenerid. Teiseks teeb see autor ettepaneku võtta sõjaväkke insener-ohvitseridena teenistusse neid endisi Maailmasõja rindeohvitseri, kes eraelus ja omal kulul on õppinud tehnilistes õppeasutistes. Ta lisab aga juurde, et sellistele ohvitseridele peaks lugema teenistuslikule vanusele

juurde õppimise ja ka eraalal insenerina teotsemise aastad, — loetakse ju sõjaväest tehnikaülikoolidesse läkitatud ohvitseridele õppimisaeg tegevteenistuseks, koguni täieliku palga maksmisega. Lõpuks see autor teeb ettepaneku tasuda neil alustel sõjaväkke insener-ohvitseridena vastuvõetavatele nende õppimise kulude arvel 2000—4000 riigimarka ühekordset tasu.

Nendele väidetele vastab erumajor J. Engel, kes omab saksa sõjaväes Feuerwerks-Majori kutse (vastab meie pürotehnikule ja suurtükiväe tehnikule). Ta tsiteerib kõigepealt „Wehrtechnische Monatshefte“ toimetaja eru-kol.-lt. O. Jüstrov'i väidet „Väejuht ja tehnik peavad moodustama kokkukõlastatud ühiku, sest tänapäeva väejuht tehnikat tundmata ei suudaks üldse juhtida lahingut.“

Seades üles küsimuse, kuidas peaks sõjaväes teostama tehnilise hariduse tõstmist ja arusaamist nii tehnikast üldse kui ka raskustest, mis tehnilise ala ohvitseridel tuleb ületada nende õppeajal, mis pole sugugi kergemad Sõjaakadeemia õpilaste õppetööst, see autor kirjutab, et relvatehnilise ala ohvitserid peavad olema suutelised:

— töötama relvade ja laskemoona teadusliku konstrueerimise alal. Siin on mõeldud mitte ainult relvad, vaid ka kõik seadmed ja täpsad abinõud, milliseid vajatakse relvade edukaks töölerakendamiseks (sihtimise abinõud näiteks õhukaitse relvadele jne.). Neid ülesanded suudavad edukalt täita vaid ohvitserid, kellel on põhjalikke teadmisi kõikide väeliikide taktikas ja kes aeg-ajalt on teeninud rivi-väeosades. Relvade käsitamise oskust ja praktilist riviteenistust on tarvis nõuda ja võimaldada nendele ohvitseridele selleks, et nemad mitte ei muutuks abstraktseteks teoreetikuteks, kes püüaksid praktilist elu allutada kuivale teooriale;

— tundma põhjalikult kõiki tooraineid ja materjale, millest valmistatakse relvi ja tehnilisi võitlusvahendeid. Selleks on tarvilik, et tehnilise ala ohvitserid aeg-ajalt saaksid töötada katsekodades, laboratooriumides, töökodades ja relvade vastuvõtukomisjonides, kui ka jälgida ja kontrollida tööstuslikkudes ettevõtetes relvade ja tehnilise võitlusabinõude valmistamise käiku. Olgu siinkohal märgitud, et just viimati nimetatud töö on suure tähtsusega, sest ühelt poolt tihti hangete lepingutes kindlaksmääratud summad tõusevad vastava riigi väeringühikutes miljonitesse ja teiselt poolt mõni ebaõnnestunud relva või

laskemoona tüüp võib põhjustada asjatuid inimohvreid nende relvade kasutamisele võtmisel nii rahu- kui ka sõjaajal;

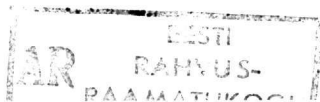
— valvata relvade, laskemoona ja igat liiki võitlusabinõude otstarbekohase alalhoidmise ja hooldamise järele väeosades ja sõjaväeladudes. Relvu, laskemoona jne. ei saa hoida ükskõik millistes temperatuuri, niiskuse ja teistes tingimustes ohuta ja tarvitamiskõlvulistena pikema aja jooksul muidu, kui seda teenistust ei juhi põhjaliku ettevalmistusega eriteadlased ohvitserid. Ja kuna ladude juures tavaliselt asuvad töökojad, siis on selge, et ladude juhtivad ülemad peavad omama isikliku tööga hangitud praktilisi kogemusi ja oskusi kõikide kontrollimiste ja parandustööde aladel;

— ja lõpuks tehnilise ala ohvitserid peavad suutma olla tehnilisteks nõuandjateks ja kaastööliseks kõrgematele staapidele ja väekoondistele. Seepärast osutub otstarbekohaseks soodustada ja ergutada, et osa tehnilise ala ohvitseri püüaks omandada kõrgeimat sõjalist haridust, sest siis on selline ohvitser suuteline tõusma sõjaväe kõrgematele juhtimisastmetele.

Eru-major J. Engel on ohvitseride läkitamise vastu Tehnikumidesse, kus õppekursus kestab 2 aastat. Sealt saaksid ohvitserid üldiselt pealiskaudse üldtehnilise ettevalmistuse ja sõjatehnilisi aineid seal ei õpetata. Ta pooldab sõjaliste teaduste õppetoolide asutamist tehniliste ülikoolide juures. Kuid 4 ja poole aastane läkitamine tehnilistesse ülikoolidesse võib teostuda vaid üksikute ohvitseride ettevalmistamiseks. Seepärast ta pooldab erilise tehnilise sõjakooli asutamist, mille õppekursus kestaks 2 ja poolt aastat, haarates enne maailmasõjaegse Sõjatehnilise Akadeemia esimese 2 aasta õppeaineid.

Õppeainetena ta sooviks selles koolis näha järgmisi aineid:

- kõrgem matemaatika,
- kujutav geomeetria,
- mehaanika,
- füüsika (elektrotehnika, soojus, optika, akustika),
- keemia (lõhkeained, püssirohud, süütajad),
- metallurgia,
- relvade konstruktsioonid,
- relvade materjalosa,
- ballistika,
- masinaõpetus,
- taktika,
- väliskindlustustööd,



# Eru-kindralmajor Otto Heinze VR I/2 ja II/3 60-aastane.

11. märtsil s. a. sai eru-kindralmajor Otto Heinze 60-aastaseks.

Tegelikust kaitseväeteenistusest vanaduse tõttu tagasitõmbunud hallipäine hallipäevalaps on pärit Tartust, sündinud 11. märtsil 1877. Alghariduse omandas kodus. Oktoobris 1897. astus vabatahtlikuna endise Vene sõjaväeteenistusse 92. Fetšoori jalaväepolku, kust 1899. a. sügis-suvel läkitati Peterburi junkrukooli, mille lõpetas 1901. Olles ülendatud nooremleitnandiks määrati teenistusse Soome kütipolkusse, kus teenis vaheldumisi 1., 2., 6., 2. ja 5. kütipoligus — viimases alates 1906 kuni lahkumiseni Vene sõjaväest detsembris 1917. a. alul noorema ohvitserina, siis rooduülemana, pataljoniülemana, polguülemana abina ja maist 1917. polguülemana. Maailmasõjast võttis osa rindel sõja puhkemisest kuni Vene sõjavägede kokkuvõrsemiseni pärast enamlist võimuharamist, võideldes Ida-Preisimaal, Karpaatides, Vilno all ja lõpuks Lõuna-Lääne väerindel. Lahingutes põrutatud kolm korda ja haavatud üks kord. Juubilari kui löögimehe tublidust tõendavad temale annetatud Püha Jüri ordu 4. järgu ohvitseririst, sama ordu 4. järgu sõduririst ja kuld-mõök pealkirjaga „Vahvuse eest“. Need olid endise Vene ajal aumärgid, milliste omandamiseks tuli saata korda tõesti silmapaistvaid vahusetegusid. Näitena võiks mainida, et Püha Jüri ohvitseriristi sai juubilar selle eest, et ta 23. mail 1916. a. Volnitsi küla juures austerlaste marulise tule all isiklikult läks rünnakule 12 roodu eesotsas, oma käega purustas vaenlase kaevikute ette ehitatud 7-kordse traat-tõkke ja järgnevas täagivõitluses löi vastase põgenema, kusjuures venelastele langes saagiks 5 kuulipildujat ja vangidena 26 ohvitseri ning 831 sõdurit.

Eesti kaitseväeteenistusse astus juubilar 21. detsembril 1918. Alul määrati ta 1. jalaväepolgu ajutiseks ülemaks, oktoobris 1919. aga 1. diviisi ülema abiks. Rahuajal jätkas teenistust järjekorras 2. diviisi ülemana, 2. diviisi ülema abina, 1. diviisi ülemana, Kaitseministeeriumi Nõukogu alalise liikmena ja sama nõukogu asjade valitsejana. Kaitseväeteenistusest lahkus 30. aprillil 1936. a. vanuse ülemmäära kättejõudmise tõttu.

Kõrgendati leitnandiks — 1905., staabi-(alam-) kapteniks — 1909., kapteniks — 1913., alampolkovnikuks 1915., polkovnikuks — 1916. ja kindralmajoriks — 1920.

Vabadussõjas ülesnäidatud teenete ja vahvuse eest on kindralmajor Heinze'le annetatud I liigi 2. järgu ja II liigi 3. järgu Vabaduse



Kindralmajor O. Heinze VR I/2 ja II/3.

ristid ning normaaltalu. Peale selle omab ta Läti Karutapjate ordu 2. ja 3. järgu aumärke, Poola Sõjaristi ja endise Vene aumärkidest peale eespool mainitute veel Anna ordu 2., 3. ja 4. järgu aumärke, Stonislaose ordu 2. ja 3. järgu aumärke ning Vladimiri ordu 4. järgu aumärki.

Juubilari teened Eesti iseseisvuse kaitsmisel Vabadussõjas on kustumatu kirjaga raiutud Vabadussõja ajaloo lehekülgedele. Ergutagu tema eeskuju nii kaasaegseid kui ka järeltulevaid põlvi uljatele kangelastegudele isamaa auks ja hüveks.

Soovime hõbejuukselisele veteranile tema 60-da sünnipäeva puhul veel palju, palju helgeid päevi ja kõike head edaspidises elus.

- majandusteadus,
- toorainete küsimused,
- võõrkeeled,
- riviline ettevalmistus,
- ratsasõit,
- laskeasjandus ja
- autoasjandus.

Autor soovib tehnilisse sõjakooli võtta vastu õpilasi pärast üheaastast teenistust sõdurina. Seega kool kujuneks üheaegselt sõjakooliks (ohvitseride üldine ettevalmistus) ja tehniliseks kooliks (kõik relvatehnilised ohvitserid võrsuksid sealt).

Õppeaasta selles koolis peaks kestma

10 kuud, ülejäänud kuud tuleks iga aasta pühendada õpilaste osavõtmisele laskeharjutustest, õppelaskeväljadel viibimiseks ja sõjaväe tehadega tutvumiseks. Peale selle õpilased peaksid töötama praktiliselt laske- moona valmistamise ja relvade hooldamise aladel.

Pärast eksamite sooritamist ja kooli lõpetamist õpilased tuleks ühendada ohvitserideks ja saata teenistusse väeosadesse või tehnilistesse asutistesse. Umbes 3-aastase teenimise järele tuleks osa nendest tehnilise ala ohvitseridest läkitada 2 aastaks nendesse tehnilistesse ülikoolidesse, kus sõjatehniliste ainete õppetoolid juba on asutatud endise Sõjatehnilise Akadeemia III ja IV. õppeaasta ainete läbivõtmiseks.

Autor toonitab ka vajadust võimaldada tehnilise ala ohvitseridele läbi teha Kõrge- ma Sõjakooli võistluskatsed, et seega saada tehniliselt koolitatud kindralstaabi ohvitserid.

Olgu siinkohal märgitud, et vanas saksa sõjaväes kindralstaabi ohvitserid tehniliste väeliikide ohvitseridele vaatasid üle öla ja üldse ei hinnanud kõrgemat tehnilist haridust vääriliseks kõrgemale sõjalisele (sõjak- akadeemia) haridusele. Sellise vaate taga- järel nähtavasti tekkis ka söimunimi „Schlösserakademie“, mille saksa kindral- staablerid andsid Sõjatehnilisele Akadee- miale kohe pärast viimase asutamist.

Kas meie lähemal ajas saame kuulda Saksamaal Tehnilise Sõjakooli või Sõjateh- nilise Akadeemia asutamist, on veel lah- tine. Kuid küsimust seal kaalutakse ja kõik eeldused lubavad oletada, et saksa sõjavägi varsti organiseerib eeskujulikud võimalused tehnilise ala ohvitseride ettevalmistamiseks suuremal arvul ja mitmel erialal, nagu kä- sirelva, suurtüki, pioneri, side, autoasjan- duse, õhukaitse jne. erialadel.

\*

Prantsusmaal tehnilise ala ohvitserid võrsuvad Pariisi kuulsast „Ecole Polytech- nique'ist“, milline sõjakool (Sv. Polütehni- kum) juba 140 aasta jooksul valmistab ette ohvitseri tehnilistele väeliikidele: suurtüki- väele ja inseneriväele. See sõjakool ühes suurtükiväe ja inseneriväe täienduskoolide- ga annab noortele ohvitseridele nii sõjalise kui ka tehnilise ettevalmistuse. Prantsuse Sv. Polütehnikumi õppejõududeks on Pariisi ülikoolide parimad professorid ja kuulsam- ad insenerid.

Prantsuse Sv. Polütehnikumi võetakse vastu õpilasi pärast võistluskatseid, milleks pärast gümnaasiumi lõpetamist ja bacca- lauréat I osa (küpsustunnistuse) eksamite

sooritamist mõne ülikooli juures on tarvis tunda õppeaineid matemaatika ala küpsus- tunnistuse eksamite ulatusele (baccalauréat II).

„Programme des connaissances exigées pour l'admission à l'Ecole Polytechnique en 1937.“ (Sv. Polütehnikumi 1937. a. sisseas- tumise võistluseksamite kava) kohaselt sis- seastumise eksamid teostuvad:

- matemaatika (algebra ja mat. ana- lüüs, analüütiline geomeetria, kaju- tav geomeetria);
- mehaanikas (kinemaatika, staatika, dünaamika);
- füüsikas (mootõesüsteemid, optika, soo- jus, elekter ja magnetism);
- keemias;
- joonestamises ja joonistamises;
- prantsuse keeles;
- esimeses võõrkeeles (saksa või inglise keeles);
- teises võõrkeeles (valiku järele üks järgnevatest keeltest: inglise või saksa keel, milline polnud I võõrkeeles, ja itaalia, hispaania, portugali, vene või araabia keel);
- füüsilistes võimetes (60 m ja 800 m jooks, kõrgus- ja kaugushüpe, roni- mine, odaheitmine ja ujumine).

Eestoodud loetelust on näha, et võistlus- katsed ei kuulu kergemate liiki.

Sv. Polütehnikumis õpilastele (ohvitseri- õpilased, meie mõiste järgi aspirandid) õpetatakse alljärgnevaid aineid:

1. Matemaatiline analüüs (33 + 31 tun- di).
2. Analüütiline geomeetria ühes teoree- tilise mehaanikaga ja graafostaatika- ga (17 + 14 tundi).
3. Mehaanika (32 + 34 tundi).
4. Füüsika (63 tundi).
5. Keemia (30 + 30 tundi).
6. Astronoomia ja geodeesia (12 + 9 tundi).
7. Ajalugu ja literatuur (30 + 10 tundi).
8. Majandusteadus ja sotsioloogia (20 tundi).
9. Arhitektuur (12 + 12 tundi).
10. Joonistamine (50 tundi).
11. Võõrkeeled (à 40 tundi keele kohta).
12. Sõjalised ained (üldteadmised, jala- väe, tangiosade, suurtükiväe, inseneri- väe ja lennukiväe määrustikud ja tege- vusviisid).

Kõikide matemaatiliste ja üldhariduslike ainete alal õpilastel tuleb Sv. Polütehniku- mis sooritada hulk harjutusi ja praktiku- me, millele kulutatav aeg eespool pole mär- gitud.

Õppekursus Sv. Polütehnikumis kestab 2 aastat. Selle järele õpilased ühendatakse nooremleitnandiks ja saadetakse 2 aastaks väeliigi täienduskooli, kus nendele antakse täielik sõjaline ja vastava väeliigi alal teoreetiline ja praktiline sõjatehniline ettevalmistus. Harilikult enamik Sv. Polütehnikumi lõpetajatest siirdub suurtükiväe ja inseneriväe täienduskooli. Kuid viimasel ajal paljud siirduvad ka tangi või lennuväe täienduskoolidesse.

Seega Prantsusmaal tehniliste väeliikide ohvitseride ettevalmistus kestab 4 aastat, kusjuures eriti tugev on nende ohvitseride matemaatiline ja üldine ettevalmistus tehnilistes ainetes. Kuid tugeva teoreetilise ettevalmistusega käsikäes käib nii koolides kui ka tegelikus teenistuses omandatavate praktiliste oskuste täiendamine ja värskendamine. Mitmesugustest järjekordsetest erit, täiendus- ja informatsioonikursustest tehnilise ala ohvitserid võtavad osa veel kindrali auastmes, seega sõjalise karjääri kõrgetele astmetele jõudes.

Prantsuse tehnilise ala koolidest 2-aastase õppekursusega väärivad mainimist veel „Ecole d'application des Poudres“ (Pürotehnika täienduskool) ja „Ecole supérieure technique de l'artillerie“ (Suurtükiväe akadeemia). Viimasesse pääsevad Sv. Polütehnikumi lõpetajad pärast 3—4-aastast teenistust ohvitserina suurtükiväes. Selle akadeemia lõpetajad on suutelised tegema loovat tööd igat liiki relvade konstrueerimisel. Akadeemia lõpetajatest saab ka sõjatööstus (nii riigi- kui ka eratööstus) endale juhtivaid insenere ja konstruktoreid.

Prantsuse suurtükiväe ohvitseride nimekirja (Etat du corps de l'artillerie) andmetel 01. 01. 34. selgub, et nimetatud kuupäeval Prantsuse suurtükiväe ohvitseride<sup>1)</sup> kõrgemates auastmetes oli alljärgnevate sõjakoolide haridusega:

Ohv. auastmed	Sõjaväe Politehn.	Sõjakool	Suurtükiväekool	Kokku	Sv. Poli-tehnik. lõpetajaid
Diviisikindralid . . . . .	28	2	2	32	87,5 %
Brigaadikindralid . . . . .	47	1	2	50	94 %
Kolonelid . . . . .	131	14	13	158	83 %

Keskmiselt 86 %

<sup>1)</sup> Prantsusmaal teatava väeliigi põhiettevalmistuse saanud ohvitser jääb oma väeliigi nimekirja ka siis, kui ta tegelikult teenib väljaspool oma põhiväeliiki, näiteks Kindralstaabis, väekoondiste juhatustes, Kõrgemas Sõjakoolis, mõnes Sõjakoolis, asutises jne. Rivistaažid selline ohvitser teeb läbi ainult oma väeliigi väeosades.

Suurtükiväe loetletud vanematest juhtidest, kes on võrsunud Sv. Polütehnikumist, on lõpetanud veel Kõrgema Sõjakooli, Suurtükiväe Akadeemia või Eelektrotehnilise instituudi (viimane pole sõjaväe õppeasutis, kuid sinna läkitatakse tegevteenistuse ohvitseri):

Ohv. auastmed	Kõrgem Sõjakool	Suurtük. Akad.	Elektrotehnilise instituut	Kokku	Üldarvust omavad kõrg. har.
Diviisikindralid . . . . .	17	3	—	20	71,4 %
Brigaadikindralid . . . . .	24	6	2	32	68 %
Kolonelid . . . . .	38	18	—	56	42,7 %

Keskmiselt 52,4 %

Sellest nähtub, kui võrd suur on põhjaliku tehnilise ettevalmistuse saanud ohvitseride hulgas, eriti kõrgemates auastmetes olevate juhtide hulgas, kõrgema sõjalise või kõrgema erihariduse saanute protsent. Ja nagu nähtub eelolevast tabelist, see protsent suureneb kõrgemates auastmetes, millest tuleb teha vaid järeldus, et juhtivatele kohtadele keskjuhatustes ja tehnilistes väeliikides Prantsusmaal pääsevad peamiselt Sv. Polütehnikumi ja Kõrgema Sõjakooli või Suurtükiväe Akadeemia lõpetanud ohvitserid. Tuletame siinkohal meelde, et Maailmasõja lõpul liiduriikide ülemjuhatajaks oli suurtükiväelane marssal Foch ja et Marne lahingu võitis inseneriväelane marssal Joffre.

Sv. Polütehnikumi lõpetanud suurtükiväe majoritest ja kaptenitest on täiendavat sõjalist ja erialalist haridust saanud:

Õppeasutis	Majorid	Kaptenid
Sv. Polütehnikumi lõpetanute üldarv . . . . .	107	212
Kõrgem Sõjakool . . . . .	21	14
Suurtükiväe Akadeemia . . . . .	39	57
Elektrotehnika instituut . . . . .	5	5
Elektrot. inst. raadioosakond . . . . .	—	2
Ülikooli keemiaosakond . . . . .	3	3
Inseneri dipl. (eriala märkimata) . . . . .	1	1
Optika instituut . . . . .	—	1
Pürotehnikakool . . . . .	1	—
Autokool . . . . .	7	5
Sv. lendurvaatlejate kool . . . . .	7	26
Kokku . . . . .	84	114
Ohvitseride üldarvust on sõjalist või tehnilist haridust täiendanud . . . . .	78,5 %	53,8 %

Nooremates auastmetes olevatest kindralstaabi ohvitseridest võrdlemisi suur protsent on võrsunud Sv. Polütehnikumist. Seda muidugi seepärast, et Prantsuse Kindral-



*All: vasakul: õppuse jälgijad varjunult põllukraavi; paremal: väliõppe osakonna ülema ja taliõppusi korraldanud staabiülema südamlük käepigistus. Ülal: Kaitseväge Ülemjuhataja koos vanemate juhtidega taliõppusi jälgimas.*

staap püüab tõmmata kindralstaabi koosseisu võimalikult rohkem tehnilise ala ohvitseride, mis ju praegusel ajajärgul on kõigiti otstarbekohane ja vajalik.

Eelolevatest ridadest peaks selguma, et Prantsusmaal tehnilise ala ohvitserid saavad Sv. Polütehnikumis, väeüksuste täienduskoolides, Suurtükiväe Akadeemias ja erikursustel võrdlemisi põhjaliku teoreetilise ja praktilise ettevalmistuse. Ka võib väita, et Sv. Polütehnikumist võrsunud ohvitserid, teenides vaheldumisi riviväeosades ja tehnilistes asutustes, omavad üldiselt väga laialdasi teadmisi ja kogemusi sellel erialal, kuhu neid edaspidises teenistuses käigus viib isiklik huvi, püüdlikkus ja tegelik töö, mille juures nad alati on prantsuse eriteadlastele omase põhjalikkusega.

\*

Et tehnilise ala ohvitseride ettevalmistamise küsimused päevakorral on ka teistes riikides ja et igal pool tehnilisi teadmisi

sõjaväes kasulikkudeks peetakse, seda tõendavad vastavad artiklid teiste välisriikide sõjakirjanduses.

„Revue Militaire Francaise“ 1936. a. jaanuarikuu numbris refereeritakse Rumeenia ajakirjas „Romania Militare“ ilmunud major E. Basil'i artiklit „Tehniliste uurimuste vajadusest kõikide väeüksuste ohvitseridele“ ja Ungari sõjakirjanduses ilmunud kolonel Csetey artiklit „Tehnika ja tehniku tähtsus sõja juhtimisel“.

Esimeses artiklis kinnitatakse, et „tuulevõimelduse võib meid üllatada uute hävitamisvahendite ilmumisega“ ja et seepärast iga ohvitser peab omama tehnilisi teadmisi. Uues sõjas võetakse kasutamisele kõik teaduslikud uudsused ja leiutised. Autor arvab, et need, kes tunnevad tehnika arenemise astet ja moodsa materjalosa omadusi, suudavad ka kasutada tehnilisi vahendeid. Autor kinnitab, et tehnilist ala peavad tundma kõik ohvitserid, sest:



— jalavägi ja isegi ratsavägi omavad väga mitmekesise ja keeruka relvastuse ning ainult kõikide relvade üksikasjalik tundmine võimaldab neid kasutada lahingu kõikides eritingimustes;

— maastiku organiseerimine ja side korraldamine pole enam ainuüksi inseneriväe erialad ja seepärast peavad kõik ohvitserid tundma vastavaid töid, milleks on tarvis omada tehnilist ettevalmistust;

— eriväelike tegevusse rakendamine ja ootamatustele reageerimine seab üldjuhte probleemi ette, milliseid ei saa lahendada muidu kui eriteadlaste poole pööramisel.

Neil põhjustel on tungivalt vajalik uurida matemaatikat ja üldisi tehnilisi teadusi.

Ungari kolonel Csetey näitab, et Maailmasõjas Austria-Ungari sõjaväes kahjuks tehnika ja üldjuhatuse vahel polnud küllaldast kokkukõla. Ja kuna sõda on muutunud sõjatehniliseks probleemiks, siis peaks sõjaväes üldjuhatuse (kindralstaabi) kõrval olema tehniline juhatuse (staap).

Autor näeb ette vajadust omada kolme liiki tehnilisi eriteadlasi:

— ohvitseri, kellega saab komplekteerida tehnilist juhatust. Need ohvitserid väljuksid Kõrgemast Sõjakoolist, kus tuleks korraldada eriosakond kõrgema tehnilise

erihariduse ainete õpetamiseks. Sellised ohvitserid staabiteenistuse staaži asemel teeksid läbi teatavaid lisakursusi tehniliste ülikoolide juures, kuid rivistääze ühistel alustel kindralstaabi ohvitseridega;

— ohvitseri, kes omavad vaid tehnilisi teadmisi, mis nad on omandanud tehnika-ülikoolides keemia- ja tehnilistes osakondades. Nemad peavad olema suutelised loovaks konstrueerimise tööks ja nendel Kõrgema Sõjakooli aineid omandada pole tarvis;

— tehniliste väeosade riviohvitseri, kes on saanud oma ettevalmistuse tehnilises sõjakoolis.

\*

Eespool toodud andmed välisriikide sõjavägede tehnilise ala ohvitseride ettevalmistamise praeguse süsteemi ja kõne all olnud tuleviku kavatsuste kohta julgustavad meid oma tehnilise ala ohvitseride ettevalmistamisel käima seda rada, mis meie oleme võtnud omaks ja nad näitavad ühtlasi, et oleme sel alal valinud otstarbekohase lahenduse.

Milliseid tegelikke tulemusi annab meie ettevalmistamisviis ja millise kuulsuse omavad tulevikus meie noored tehnilise ala ohvitserid, sellele saame aga kindla vastuse vaid umbes 10 aasta pärast.

## Laskesport Nõukogude Venes 1936. a.

A. Balder.

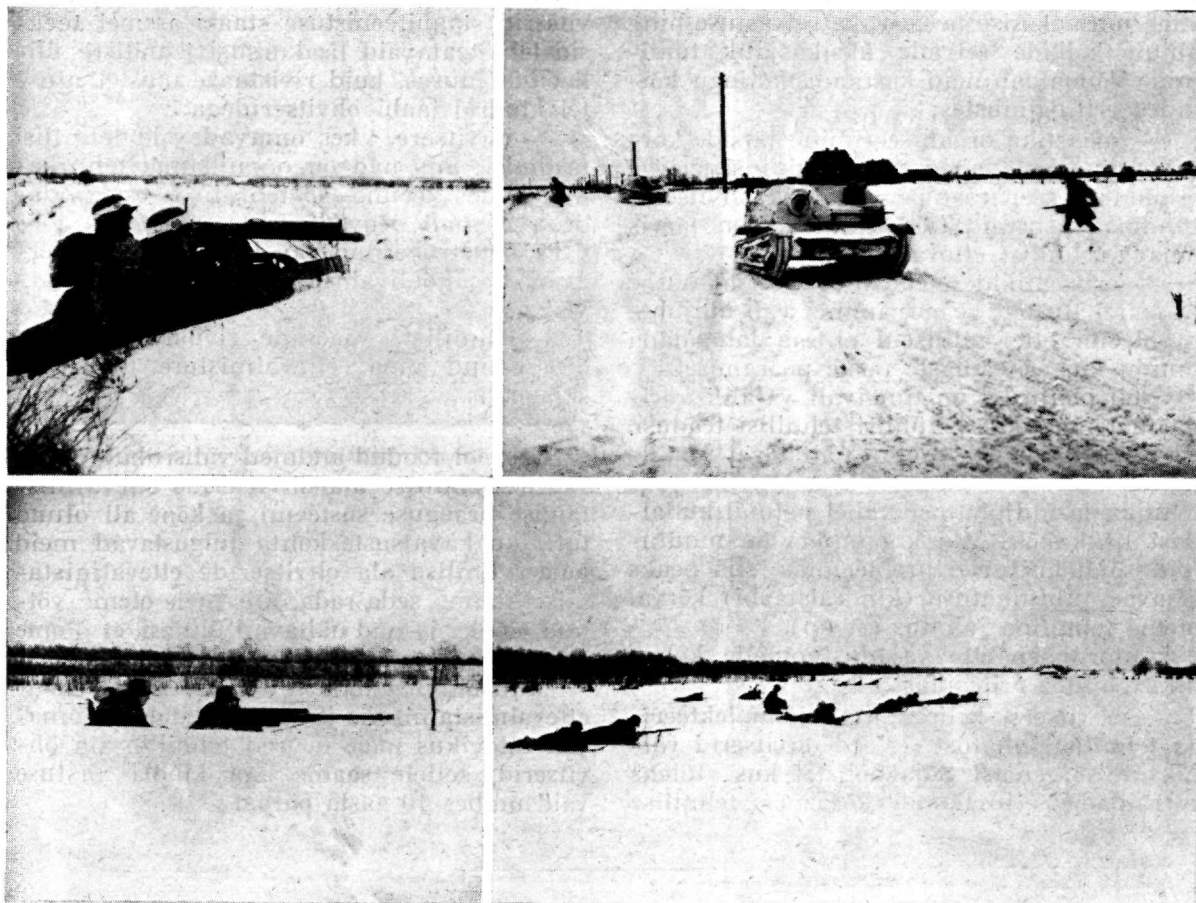
Laskespordi pöördelaastaks Nõukogude Venes on 1934. a., mis ajast laskesporti väljaspool punaväge juhivad Osoaviahihi keskkomitee. Sellest ajast laskesport on omanud väärika koha kodanike ettevalmistuses riigikaitseks väljaspool punaarmee ja laskmine on kujunenud Osoaviahihi suuremaks tegevusalaks. Laskespordi algrakukesteks on laskespordiklubid, kes töötavad Osoaviahihi komiteede juures tehaseis, tööstuse keskusis (kombinaatides), kolhoosides ja linna rajoonides. Üksikud klubid on koondatud keskklubidesse. Klubid teostavad laskeõppuste korraldamist ja laskeharjutuste läbiviimist, selleks neil peavad olema kasutada relvad, laskerajad, vajalikud ruumid ja õppeabinõud. Relvadega, ruumidega ja laskeradadega varustamisel aitavad laskespordiklubidele kaasa Osoaviahihi komiteed, tehased, kolhoosid, kelle juures klubid töötavad. Õigem, laskespordi-

klubide varustamine laskeradadega ja ruumidega on Osoaviahihi kohalikkude komiteede ja tehaste ning kolhooside otsene ülesanne. Klubides laskmisi ja laskeõppusi juhatavad instruktorid. Suurematel klubidel ja keskklubidel on palgalised instruktorid.

Teiseks suuremaks organisatsiooniks, kus harrastatakse laskmist, on Lenini kommunistlik noorsoo organisatsioon (Komsomol). Noorsoo organisatsioonis ja koolides lastakse väikekalibri püssist. Noored, kes vastavad laskeharjutused täitnud ja Vorošilovi noorküti klassikatse sooritanud, nimetatakse Vorošilovi noorkütiks.

Kolmandaks, laskmist harrastatakse koolides ja kõrgemais õppeasutuses riigikaitselise õpetusena.

Laskmine on veel N. Vene spordiseltside tegevuskavas. Suurematest spordiseltsidest, kus laskmise alal tähelepanudavaid ta-



**Momente talvistelt taktikalistelt harjutustelt.**

gajärgi on saavutatud, on spordiseltsid „Dünamo“ ja „Spartak“.

Nõukogude Vene individuaal laskerekordidest oli 1936. a. suvel 21 rekordi „Dünamo“ meeste, 17 rekordi Osoaviahimi ja 2 rekordi punaarmee käes.

Olen toonud lühidalt Nõukogude Vene laskmist harrastavate organisatsioonide ja nende töö loetluse. Aga milliseid tulemusi on annud see töö? Sellest annavad kujuka pildi N. Vene laske-ajakirjanduse artiklid ja Osoaviahimi kesknõukogu istungil ette- toodud aruanded.

Kokkuvõetult lõppes Osoaviahimi laske- sportlik töö 1935. a. järgmise pildiga:

- laskeinstruktorite kaader on nõrk ja ei seisa oma oskuste ja laskeosavuse poolest vajalisel kõrgusel. Laskeinstruktoritest on suur puudus;
- laskeradadest on puudus ja peamiselt täiskaliibri püssi laskeradade puudus annab end valusasti tunda. Paljud

laskerajad on kasutamiskõlbmatud, kaelakukkuvas seisukorras, mustad, koristamata, sisseseaded puudulikud;

- Vorošilovi kütide laskekatseid korraldatakse mitte nõuete kohaselt, Vorošilovi kütideks nimetatakse ja lubatakse Vorošilovi kütide märke kanda neile, kes klassikatse tingimused täitsid nõrgalt ja vastavat normi välja ei lasknud. Laskesportklubide Vorošilovi kütidest 20—25% omandavad õiguse Vorošilovi kütide märki kanda, kõik teised on nõrgad kütide nime kandmiseks. Kord sooritanud Vorošilovi kütide klassikatse, jääb laskur lasketegevusest kõrvale ja lõpeb tema laskmise harrastamine. Süsteemikindel laskeharjutuste täitmine puudub;
- paljud laskesportklubid on aktiivsete juhtide puudusel teovõimetud ja varjusurmas;

— relvad laskespordiklubides on korrast ära, sisselaskmata, roostes, õppeabinõudest 75—80% kõlmatuid.

Ei või siiski jätta tähendamata, et on palju häid laskespordiklubisid, kes on äärmiselt aktiivsed ja saavutanud vägagi häid tagajärgi.

Niisugune oli üldine pilt laskeasjanduse seisukohalt Osoaviahimis 1935. a. lõpus.

1936. a. Osoaviahimi tegevuskavasse võeti — 1935. a. puudused kõrvaldada, laskeasjanduslik tegevus süstematiseerida ja kohalade peal elustada. Olgugi, et see kava ametlikult pole fikseeritud, kuid jälgides N. Vene lasketegevust ajakirjanduse järgi võib tähele panna, et selles suunas lasketegevus areneb.

Mis on 1936. a. ülesseatud eesmärkide saavutamiseks tehtud ja milliseid tulemusi see töö annab.

1935. a. pandi maksma „Ühine laskekursus“, mille ellurakendamine pidi sündima 1936. aastal. „Ühine laskekursus“ määrab ära laskmise harrastamise eesmärgi ja viisi, laskeõppuste meetodi, laskeharjutused ja ka relva hoidmise ja hooldamise korra. „Ühine laskekursus“ peab tegema lõpu anarhiale, mis seni valitses laskeväljaõppes.

Teiseks tähtsamaks üleriiklikuks sündmuseks laskealal oli — laskurite liigituse, klassikatsete ja klassikatsete korraldamise reeglite kindlaksmääramine. Ühes sellega määrati ka kindlaks sportliku laskmise laskeasendid, mis ühtuvad rahvusvaheliselt maksmapandud laskeasenditega.

Kolmandaks, Osoaviahimi presiidiumilt pandi maksma alates 1936. a. N. Vene üle-

maaliste laskevõistluste tingimused, mis baseeruvad rahvusvaheliste laskemeistervõistluste programmile. Ülemaaliste laskevõistluste kava toob enesega kaasa kohalikkude võistluste stabiliseerimise, sest nende kavad omakorda baseeruvad ülemaaliste laskevõistluste kavale.

Need on määrused, mis pandud maksma Osoaviahimi presiidiumi poolt ja peavad süstematiseerima lasketegevust üle maa.

Nüüd, tegevus kohtadel. Instruktorite küsimus.

Osoaviahimi presiidiumi poolt seati nõudeks — kõik laskeinstruktorid peavad olema Vorošilovi II klassi kütid ja omama instruktorigi kutse, mis antakse pärast sellekohase kutse sooritamist. Ettevalmistuseks anti aega palgalistele instruktoritele kuni 1. märtsini ja vabatahtlikele — kuni 1. aprillini. Alates sellest ajast lubada laskeõppuste juhatajaks neid, kellel instruktorigi tunnustus taskus. Asuti instruktorite väljaõppimisele instruktorite kursustel, mis korraldati paljudes linnades. Aga palju on neid kohti, kus neid kursusi ei jõutud või ei suudetud korraldada. Edasi kostavad ajakirjanduses kurtmised — laskeinstruktorid ei ole. Näiteks möödunud suvel veel Tuula linnas polnud ühtki kutseõiguslikku instruktorigi, rääkimata vähematest linnadest. Ja instruktorite kriis kestab edasi.

Niisama kui laskeinstruktoritest, on ka puudus aktiivsetest laskespordiklubide juhtidest.

Lahutamata element laskespordi arendamises on laskeradade võrk ja nende sisseseaded laskmiseks. N. Venes Osoaviahimi ja teistes laskmist harrastavates orga-

### Momente talvistelt taktikalistelt harjutustelt.

Vasakul:

*Sanitaarteenistust  
korraldamas.*

Paremal:

*Helkjaam töös.*



nisatsioonides harrastatakse laskmist peamiselt väikekalibri püssist. Sõjapüssist laskmist pidurdab peamiselt laskeradade puudus. Aga ka väikekalibri püssi laskeradadest on suur puudus. N. Vene ajakirjandus märgib, kui 1936./37. a. talvel laskespordi klubid niikaugele jõuavad, et oleks vajaline arv 15 m laskeradasid, siis sel alal oleks eesmärk saavutatud. Raskem on aga sõjapüssi laskeradade küsimus. N. Vene laske-ajakirjandus märgib kui suursaavutust Kiievi laskeraja avamist möödunud suvel. See on N. Vene esimene ajakohane beetoonist varjendiga laskerada (nähtavasti Osoaviahimis). 1936./37. a. aastakavas on ehitada 47 täiskalibri püssi laskerada. Mis jätkub sellest suurele N. Venele. Niisugused suured linnad, kui Orjol (üle 100 000 elaniku), Voronež, Stalingrad, Arhangelsk ja teised on ilma täiskalibripüssi laskeradadeta, rääkimata väiksematest linnadest ja maast. Kõikjal kurdetakse — laskeradade ehitamiseks puudub koht, raha ja materjal. Aga ka olemasolevatest laskeradadest on paljud aktiivsete tegelaste ja korraldavate käte puudusel haletsemisväärt maha jäetud seisukorras, kus laskmine hädaasi. Isegi Leningradi külje all „Sosnovka“ laskeraja märkide joon on poris ja vees. Selline on pilt paljudegi teiste laskeradade juures.

Relvadest N. Vene laskurid on rahul oma sõjapüssiga 1891./1930. a. mudel. N. Vene väikekalibri püssile ja väikekalibripüssi padrunile tehakse etteheiteid. Iseäralise arvustuse osaliseks saab N. Vene tööstuse väikekalibripadrundi oma ebatäpsuse ja suure hajumise poolest. Näiteks meisterklassi ülemaaliste laskevõistluste kavasse, mis korraldati Moskvas märtsis Komsomolide X kongressi auks, oli võetud tehase ettepanekul võistluskaskmine tehase väikekalibri padrunitega (40 lasku). Tehase poolt esitatud padrunid olid aga nii madala väärtusega, et see laskmine võeti võistluse kavast ära. Ka ei suuda tehas neid padroneid nii palju valmistada, kui vajatakse. Kohtadelt kostavad hääled — laskurid tahavad lasta, aga padroneid pole saada.

Veel üheks suuremaks takistuseks N. Vene laskespordi arenemisel on bürokraatism. Suurem arv klubisid omal algatusel ja omal käel ei suuda või ei taha töötada, loodetakse abi ja korralduse peale „ülevalt poolt“. Asja juhtimise keerulisuse või puuduliku arusaamise tõttu, aga ka materjalsete ressursside puudusel, abi „ülevalt poolt“ tihti ei tule. Rohkem tehakse tööd käsu korras ja „normide täitmiseks“, kui spordi

enda pärast ja armastusest laskmise vastu. Neis klubides, kus aktiivsed juhid, kus töötatakse armastusest ja huvist laskmise vastu, edeneb lasketase edukalt. Need klubid leiavad ka materjalseid võimalusi laskmise harrastamiseks. Kus valitseb apaatia, puudub huvi, kus töötatakse käsu korras, seal ei aita ka väljaspoolt tulev abi.

Näiteks laskurite massi lasketaseme kohta toon mõned väljavõtted inspektori brigaadide (kontroll-komisjonide) aruanne test. Vorosilovi II astme kütidele (sõjapüssi laskurid) korraldatud kontrollkatsetel lasti: Leningradis 47 Vorosilovi II astme kütidest täitsid kontrollharjutusi (Vorosilovi II astme kütid klassikate teise harjutuse) 4 laskuri, s. o. 8,5%. 47 laskuri keskmine saavutus lamades käelt 50 võimalikult oli 17,5 silma mehe peale. Moskvas Stalini nimelises autotehases oli kutsutud kontrollkatsele 15 II astme kütid. Neist ilmus laskmisele ainult kaks. Üks laskis 7 silma (üks tabamus) ja teine 11 silma (3 tabamust). Moskvas Kiievi gorsovjeti rajoonis 29-st II astme kütist täitsid kontrollkatse tingimused 2 kütid. Keskmise saavutus mehe peale 15 silma. Dnepropetrovskis (600 000 elaniku) pole ühtki laskekomiteed. Selliseid näiteid võiks N. Vene laskeajakirjandusest palju tuua. Vorosilovi kütide arv kasvab küll paberil kui mäest allaveerev lumepall, aga sisu asjal ei ole. Jooks astronoomiliste arvude järgi on kahjuks laskurite kvaliteedile.

N. Vene ajakirjandus kirjutab palju snaipeerlaskmisest. See on aga veel üksikute snaipeerkoolide seinte vahel. Edukalt töötab Moskvas snaipeerikool. Peale instruktorite ja mõne üksiku snaiperi ettevalmistuse see kool siiski pole suurt korda saanud. Puudus on laskeradadest, kus saaks snaiperi laskmisi harrastada; ilma nendeta ei suuda snaipeerism massidesse valguda.

Jääb veel vaadata N. Vene laskevõistluste. Neile pannakse erilist rõhku. On ju võistlused tõhusamaks abinõuks laskurite individuaalseks ettevalmistuseks ja parimaks propagandaks laskespordi levitamiseks. Võistlused annavad ka pildi paremate laskurite lasketasemest.

Toon lühikese ülevaate N. Vene ülemaalistest laskevõistlustest. Vähemate võistluste analüüsimine viiks vahest pikale.

18.—28. märtsini (11 päeva) korraldati Moskvas Komsomolide X kongressi auks meisterklassi laskevõistlused, milledest võtsid osa 66 laskurit, enamusest neist, 39 lasku-

rit, Moskva oblastist. Võisteldi sõjapüssist, väikekaliibri püssist ja püstolist laskmises. Võistluste paremad tagajärjed:

Sõjapüss, 300 m, 60 lasku kolmest asendist, osavõtjaid 32 laskurit.

	Püsti	Põlvelt	Lamades	Kokku	1935. a. parimad tagajärjed
1. J. Andrejev, Moskva	157	171	175	503	(498)
2. Johelson, Moskva	154	167	175	496	(497)
3. Drosd, Leingrad	148	178	168	494	(495)
4. A. Gaage, Moskva	149	171	171	491	(491)
5. Semilkoz, Moskva	156	166	166	488	(489)
Kokku: 2472 (2470)					

Viie mehe keskmine tagajärg 494,4 (494,0 — 35. a.) silma. Võrdluseks meie Laskurliidu meistrivõistlustel viie parema mehe silmade summa samade tingimuste kohaselt 2724 silma ja mehe keskmine saavutis 545 silma. Olgu siiski tähendatud, et Laskurliidu meistrivõistluste tagajärjed on sõja täpsuspüssist laskmises.

Väikekaliibri püssist saavutati:

Püsti asend, 40 lasku, osavõtjaid 22.

1. Bogdanov, Leningrad	356	silma
2. Borovikov, „	355	„
3. D. Ivanov, „	354	„
4. Ziharjov, Moskva	350	„

Põlvelt asend, 40 lasku, 31 osavõtjat.

1. Žunovka, Moskva	382	silma
2. Vakuševski, „	381	„
3. Volkov, „	377	„
4. Maslov, „	377	„
5. Jodiko, „	377	„

Kokku: 1894 silma.

Lamades asend, 40 lasku, 16 osavõtjat, lasti rekordide purustamiseks.

1. Minin	398	silma
2. Sorokin	397	„
3. Žiharjov	393	„
4. Vakuševski	393	„
5. Sentjurina	393	„

Kokku: 1974 silma.

Võrdluseks toon Rooma võistluste paremate meeskondade tagajärjed: põlvelt asen-

dist — Eesti meeskond 1897 silma; lamades asendist — Eesti meeskond 1964 silma; püsti asendist — Soome meeskond 1813 silma.

Teisteks ülemaalisteks suuremateks laskevõistlusteks olid Osoaviahimi võistlused Kiievis, septembrikuus. Võisteldi ülemaaliste laskevõistluste programmi järgi sõjapüssist, väikekaliibri püssist ja püstolist. Siin saavutati parimaid tagajärgi.

Sõjapüss, 300 m, 60 lasku, kolmest asendist.

	Püsti	Põlvelt	Lamades	Kokku
1. Vavilov, Leningrad	149	166	178	493
2. Dmitrenko, USSR	146	160	164	470
3. Makarov, „Spartak”	133	165	169	467
4. Lazdin, „	133	163	170	466
5. Sorokin, „	136	161	169	466
Kokku: 697 815 850 2362				

Kokku võttes viie parima mehe keskmised saavutised on: lamades — 170 silma, põlvelt — 163 silma, püsti — 139,4 silma, kolmest asendist — 472,4 silma, mis pole mitte kõrged saavutised.

Kahjuks ei too N. Vene ajakirjandus nende võistluste teiste alade individuaal tagajärgi.

Kui nüüd teha kokkuvõtet N. Vene paremate laskurite lasketasemest, siis peame tunnustama, et N. Vene väikekaliibri laskurid lamades asendist kühnivad rahvusvahelisele tasemele ja isegi kuuluvad paremate maailma laskurite hulka. Püsti laskmine on aga veel nõrk. Muutmata sõjapüssist N. Vene parimad laskurid saavutavad keskpäraseid tagajärgi. Vabapüssi lasketport N. Venes on vähe arenenud.

N. Vene lasketport on üldiselt noor ja ei ole seni oma võimeid rahvusvahelises klassis suutnud näidata, välja arvatud vaid väikekaliibri püssist lamades laskmine. Kuid tööd tehakse innukalt, otsitakse puudusi, tuuakse neid avalikkusele, püütakse puudusi parandada. Selline tööviis laseb oletada lasketaseme tõusu ja selle viimist aja-õuete kõrgusele.



## Taktika alalt.

### Jao ülesanded ja tegevus lahingu eelpostina kaitsel.

#### Näitlik õppus öösi.

##### Töökava.

Punktid 1, 2 ja 3 nagu päevase tegevuse töökavas.<sup>1)</sup>

##### 4. Varustus ja õppevahendid.

Teotsejal jaol:

Paukpadroneid a) vintpüssidele 10×8 80 tk.

b) kk . . . . . 50 „

Välikirjavahetuse raamat ja kirjutustarbed . . . . . 1 „

Tegevusrajooni skeem . . . . . 1 „

Signaalvilesid . . . . . 1 „

Raketipüstoleid . . . . . 1 „

Rakette a) valgeid . . . . . 5 „

b) punaseid . . . . . 2 „

c) rohelisi . . . . . 2 „

Helklampe . . . . . 1 „

Taskulampe . . . . . 3 „

Kood signaliseerimiseks . . . . . 1 „

##### Vastaspoolel.

Paukpadroneid püssidele . . . . . 20 „

Paukkäsi granaate . . . . . 9 „

##### 5. Nagu päevase tegevuse töökavas.

##### 6. Ajajaotus.

Liikumine õppuse rajoonis ja asumine päevastele asukohtadele<sup>2)</sup> 15 min.

Ettevalmistamine öiseks tegevuseks . . . . . 45 „

Ülesannete täitmine lahingueelpostilt . . . . . 65 „

Kokkuvõte . . . . . 10 „

Tagasilikumine oma asukohta . . . . . 15 „

140 min.

#### **Ettevalmistamine öiseks tegevuseks.**

Lahingueelposti ülem kohale jõudes paigutab oma mehed päevastele asukohtadele. Samal ajal õppuse juhataja käsutab: „Rühmaülematel kontrollida ja korrata noorte arusaamist lahingueelposti päevasest paigutusest ja selle eesmärgist. Aega selleks 5 minutit.“

Rühmaülemate kontroll seisab selles, et küsimustega selgitada lahingueelposti üksikute elementide nimetusi ja nende ülesandeid (eelpost, vahipost, piilkond, side vastupanupositsiooniga, tuletoetus vastupanupositsioonilt jne.). Kontrolli lõppedes õppuse juhataja käsutab: „Jälgida lahingueelposti tegevust.“

Lahingueelposti ülem koondab oma jao ühes helktöökonnaga vahiposti lähedusse varjatult ja teeb järgmised korraldused:

**„Öiseks tegevuseks lahingueelpost paikneb järgmiselt:**

**Vahipost** aianurgast 50 m kirdesse põõsaste juurde; vahiposti uues asukohas valmistavad laskurpesad lamades laskmiseks nr. 2 ja 4, ning vooderdavad neid õlgedega, mida tuua Laatsi talust. Uude asukohta asub vahipost minu korraldusel.

**Helkjaam** asub Laatsi talu loodepoolsele küljele ja loob sideme Viira talus asuva helkjaamaga.

**Kk jääb** päevasele asukohale, kuid valmistub ette öiseks laskmiseks suundadele 1, 5 ja 8.

**Tagavaratoimikond** valmistab laskurpesad lamades laskmiseks Laatsi talu aia kirde nurka jaoülema abi juhtimiseks. Pesad vooderdada ja moondada.

**Ülesannete täitmisele marss!“**

Vajalik aeg lahingueelposti ülemalt määratud tööde läbiviimiseks on järgmine:

Laskurpesade kaevamine vahipostile (P. E. § 249) . . . . . 45 min.

Kk ettevalmistamine öiseks laskmiseks kuni . . . . . 30 „

Laskurpesade kaevamine tagavaratoimikonnale (P. E. § 249) . . . . . 45 „

Keskmiselt 45 minuti kestusele võiks arvestada jao öise tegevuse ettevalmistamiseks vajalikke töid. Seejuures tuleb eeldada kas pehmet pinnast või lund pakusega u 20 cm; kuna sügisel ja kevadel külmanud maaga ettevalmistused nõuaksid rohkem aega. Üht asjaolu tuleb veel arvestada, et need tööd ei kuulu teostamisele päikese loojenemisel, vaid nad on juba tehtud kui loogiline järg päevastele ettevalmistustöödele, kuid õppuse läbiviimise huvides tulevad nad jätta õhtule.

Eraldi vaatame veel kolme küsimust öiseks tegevuseks ettevalmistamise kestel. Need on:

<sup>1)</sup> Öiseks on lahingueelpost kõvendatud helktöökonnaga.

<sup>2)</sup> Teostatakse päikese loojenemisel.

- 1) k k ettevalmistamine öiseks laskmiseks;
- 2) jaoülema tegevus ettevalmistamiste kestel ja
- 3) pealtvaatajate tegevus ettevalmistamise kestel.

1. Kk ettevalmistamise kohta öiseks laskmiseks leiame aluseid 1936. a. „Sõduris“ nr. 37—39. Kuna lahingueelpostis olev k k peab suutma võidelda valveks ja julgestamiseks antud kogu sektoris, siis lähtudes „Sõduris“ nr. 37—39 kirjeldatud abisihtpunkti põhimõttest pole selline umbes 150° nurga tarvis konstrueeritav sihtlatern praktiliselt kasutatav. Teisalt on aga vaja omada mõningaid sihtpunkte öiseks tulistamiseks. Seda on võimalik teostada, kui seada üles üksikutes suundades sihtpunktid. Selleks võib kasutada kas üksikuid padrunikaste või metalltorukesi, milleste sisemine külg on varustatud läbipaistva paberiga. Käesolevas ülesandes ongi valitud kolm suunda, s. o. vaatlussektori parem ja vasakpoolne piir ning üks punktidest rinde suunas.

2. Jaoülema tegevus ajal, mil meeskond valmistub ette öiseks tegevuseks, seisab seiles, et esimeses järjekorras täpsalt selgitada punkte, mis kaovad lähenevasse pimedusse ja mis jäävad öisteks orientiirideks. Selleks katab jaoülem pimedusse kaduvad punktid oma perspektiivvisandil musta pliatsi joontega, jättes järgi vaid orientiirid. Teiseks jaoülem seab kokku öise piilkonna teenistuse ja piilkondade matkakava.

See kava on jaoülema peas, kuid kui jaoülemal jätkub aega, võib ta seda ka paberile panna. Olulisemad momendid selles kavas oleksid:

- Piilkonna liikumistee (vt. skeem).
  - Piilkondade liikumissaadus
    - a) kuni eesoleva pataljoni või rügemendi luure tagasitulekuni — jaoülema äranägemisel;
    - b) pärast luure tagasitulekut — kokkukõlas naabrijaoga pidevalt.
  - Piilkonna suurus.
  - Piilkonna tegevus vastasega kokkupuutel.
- Viimaseks jaoülema ülesandeks on alluvate te-

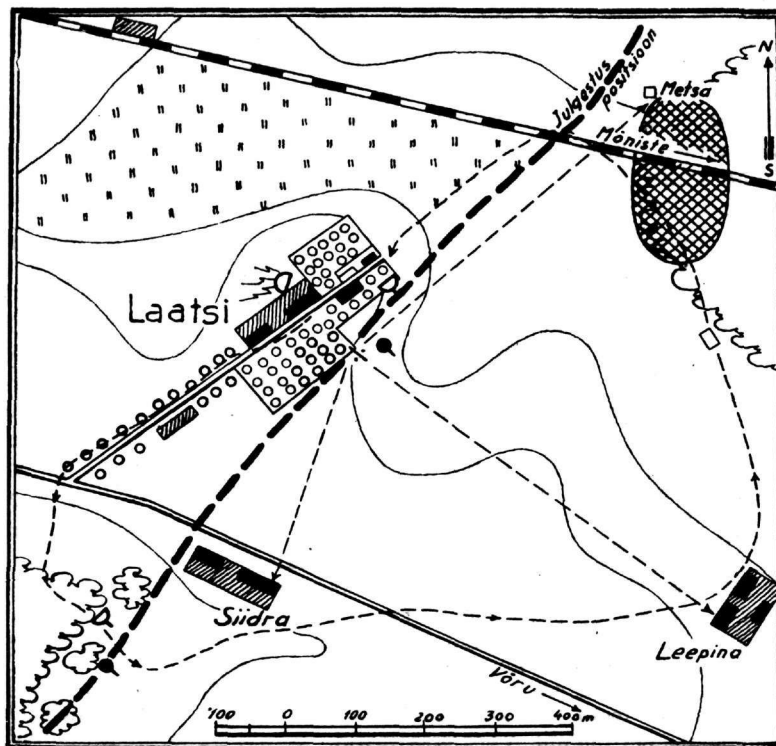
gevuse kontroll, eriti k k ja tagavaratoimkonna otstarbeka asetuse järelevalve.

3. Pealtvaatajate tegevus ettevalmistuste kestel. Pealtvaatajad koondatud rühmadeks ohvitseride juhatusel jälgivad järjekorras vahiposti, k k ja tagavaratoimkonna kaevumistöid. Seejuures rühmaülemad küsimustega selgitavad tööde otstarvet, nende täitmist ja kestust. Teisalt juhivad rühmaülemad noorte tähelepanu maastiku vormide muutumisele järjest suureneva pimeduse tõttu. See osa õppusest kujuneb rühmaülematele vastutusrikkaks selgitustööks, mille kestel noored peavad omandama täieliku ettekujutuse lahingueelposti tegevusest üldse ja eriti ettevalmistustest oma ülesannete täitmiseks öösi.

### Ülesannete täitmine lahingueelpostilt pimeduses.

Pärast ettevalmistustööde lõppu lahingueelposti ülem käsutab jao kokku ja korraldab:

1. Vahipost uude asukohta — nr. 1 marss! (kui nr. 1 kohale jõudnud ja valveasendisse asunud, siis...) nr. 3 marss!
2. Jao asukoht valveteenistuse ajal Laatsi t. aia kirdenurgas, kuhu valmistada ölgosmik.<sup>3)</sup>



**3. Helktöökonnal asuda alaliselt helk-  
jaama juures ja kontrollida, et vihk oleks  
täpsalt välja suunatud.**

**4. Leppemärgid alarmiks endised.**

**Suurtükitle kutsun välja punaste raket-  
tidega. Taandumissignaali — rohelised raketid.  
Taandumiseks koondub jagu Laatsi talu aia  
põhjanurka, kust edasilikumine sünnib minu  
korraldusel.<sup>3)</sup>**

Järgneb alarmivalmsuse kontroll.

Seejärgi paikneb lahingueelpost punkt 2  
mainitud asukohta (kui võimalik, alata ka  
osmiku ehitamist). Pealtvaatajad heidavad  
pikali vahiposti juurde, säilitavad täielise  
vaikuse ja süvenevad kuulamisele.

Lahingu eelposti tegevusest kuuluksid  
läbimängimisele alljärgnevad episoodid.

**Ettesaadetud pataljoni luure tuleb tagasi.**

Leepina talu suunas kostavad paugud  
ja on näha laskude tulevälgatusi. Jaoülem  
tuleb paukude peale kohale, kuid vahipost  
ei tea peale kuuldu midagi juurde lisada.  
Jaoülem teatab vahipostile: „**Luure on tagasi  
liikumas, ettevaatust tulistamisel!**“. Seejärgi  
asetab meeskonna võitlusvalmis.

Tekib uuesti vaikus, mille kestel on  
kuulda liikumist Võru maanteel. Vahipost  
teatab sellest jaoülemale. Viimane  
saadab 3-mehelise piilkonna Siidra talu  
juurde oma abi juhatusel. Pealtvaatajad  
liiguvad piilkonna järgi. Piilkond jõudnud  
Siidra juurde, näeb tee kraavis liikumist  
Siidra suunas. Jaoülema abi sosistab  
„**nr. 6 vasakule, nr. 7 paremale poole teed  
kohale. Tulistada ainult minu käsul!**“  
Ise heidab vasakule poole teed pikali. Liikuvad  
kaks kogu jõudes u. 20 m kaugusele  
jaoülabi käsutab: „**seis, kes tuleb?**“ Vastus:  
„**side luurpatrullist!**“ Jaoülema abi käsutab:  
„**ümbepöör!**“ ja annab leppemärgi nr. 6  
koos temaga edasi liikumiseks. Mõlemad  
liiguvad laskevalmis püssidega seisvate  
kogude selja taha. Jaoülema abi küsib  
sosinal:<sup>4)</sup> „**salasõna?**“ Vastus: „**kiir!**“,  
kuid ühtlasi järgneb küsimus „**vastuhüüd?**“

<sup>3)</sup> Jao asukoha vahetus on tingitud päevasest  
lahingutegevusest, mille kestel avastus jao asukoht.  
Õõseks tuleb seepärast asuda väljaspoole  
elamut, et vältida vastase ootamatut kallaletungi  
ja hoida alal tegevusvabadus. Samal kaalutlusel  
tuleb ka kogumiskoht taandumiseks muuta.

<sup>4)</sup> Salasõna ei tohi küsida kaugelt (20—30 m),  
eriti mitte öösi, sest puudub igasugune tagatis,  
et mõni vaenlase luuraja ei asu läheduses,  
kes salasõna teada saades võib valvejoonest läbi  
viia üksikuid mehi kui ka terveid üksusi. Selleid  
kogemusi omame Vabadussõjastki.

Jaoülema abi vastab „**Kärdla!**“. Sellega on  
kuuluvus kindlaks tehtud ja jaoülema abi  
saadab luurpatrulli sidemehed ühes nr. 5  
jaoülema juurde, kuna ise jääb kohale ühes  
nr. 7, et läbi lasta ülejäänud luurpatrulli  
koosseisu kuuluvaid mehi.

**Vastane liigub lahingueelpostide vahele.**

Pealtvaatajad liiguvad tagasi lahingueelposti  
juurde, kus sidemehed teatavad jaoülemale,  
et patrullil on olnud kokkupuuteid vaenlasega  
ja praegu ta liigub tagasi Võru maanteel.  
Kümme minutit hiljem jõuab tagasi ka  
jaoülema abi, kes teatab, et luurpatrull on  
tagasi liikunud ja ees enam oma mehi ei ole.  
Luurpatrulli andmeid olevat vastase luureosi  
liikumas Mõniste raudtee suunas.

Seepeale jaoülem käsutab:

„**Jaoülema abi, jääte siia ühes tegevtoimkonnaga.  
Eriti pidada silmas Võru maanteed ja milgi  
tingimisel mitte taanduda.**“

**Nr. 5, 6 ja 7 tulete ühes minuga Mõniste  
raudtee suuna luurele.**

**Jaoülema abi, kui lasen punaseid rakette,  
avage tuli märgile nr. 8, sinna järgneb ka  
suurtükiväe tuli. Tulistamise kestus 2 minutit!**“

Jaoülema järgi liiguvad pealtvaatajad.  
Jõudnud Mõniste raudtee äärde u. 200 m  
loodepoole metsatukka,<sup>5)</sup> näeb jaoülem  
liikumas siluette metsaservalt Mõniste raudtee  
suunas ja kuuleb okaste murdumisi astumisel.  
Jaoülemal oleval andmel oma mehi ees ei tohiks  
olla, kuid arusaamatuste vältimiseks ta käskleb:  
„**pikali, kohale. Tulistada käsu järgi. Jälgida  
raketti!**“ Seepeale laseb jaoülem üles valgustava  
raketi, mille järgi on näha vaenlase ahelikku  
pikali viskumas. Seejärgi käsutab jaoülem  
„**tuld!**“ ja laseb üles rea punaseid rakette.  
Mõni hetk pärast esimest punast raketti avab  
tulekk Laatsi talu juurest ja umbes 40 sekundi  
pärast on näha ning kuulda mürskude langemisi  
eesolevasse metsaserva (tegelikult märgib  
suurtükitulud vastaspool kaasasolevate  
paukkäsigranaatidega).

Kahe minuti pärast vaikib suurtükitulud,  
kuna kk oli mõnikümmend sekundit varem  
lõpetanud tulistamise. Kostab enim nähtud  
vaenlase aheliku suunast vaid õigeid. Jaoülem  
ühes tagavaratoimkonnaga hiilib

<sup>5)</sup> Selleks, et vältida ootamatut suurtükitulud  
avamist puhul oma mürskude alla sattumist.



edasi ja leiab eest 2 haavatut ning mitu surnut. Selgub, et vaenlane ootamata tulelöögi tõttu on kiiresti põgenenud.

### Kokkuvõte.

Õppuse juhataja pärast viimase episoodi läbimängimist kogub kõik õppusest osavõtjad kokku Laatsi talu juurde. Seal järgneb päeva kestel nähtu lühidane hinne ja kokkuvõte. Eriti rõhutab õppuse juhataja järgmisi momente:

1. Päeval on tegevuse määrajaks nägemine, kuna öösi kuulmine. Selle tagajärjel päeval tuleb teotseda tasakaalukalt, lähtudes nägemismeele abil saadud luureandmetest. Öösi aga tuleb eelistada julgust ja riskeerimist, mis isegi ülekaalu puhul toob võidu, kui jätkub vaid usku oma võimesse.

2. Päeval tuleb mitmekordse ülekaalu ees taanduda, kuna öösi puudub võimalus ülekaalu kindlakstegemiseks — siis tuleb avaldada vastupanu ja näidata aktiivsust kuni ümberpiiramiseni vastase poolt. Ka siis on võimalus pääsemiseks, kui maastik on hästi tuttav. Ööpimedus peab olema meie liitlaseks võitluses ülekaalu vastu ja seepärast tuleb ööd ühes tema salapärasustega hästi tunda.

Üine tegevus peab armsaks muutuma,

kuid selleks tuleb sageli teotseda öösi ja see omakorda tagab meil mittetasavägises võitluses võidu.

### Lõpumärkmeid.

Käesolev osa — öine tegevus lahingueelpostis — on toodud kokkukurutult, lähtudes sellest, et päevase tegevuse juures metoodilised küsimused leidsid põhjalikumat käsitlust. Seega suund on üldiselt selge, kuna igal täitjal jääb vaid õppust sisustada ja täiendada.

Paari momenti lahingueelposti teenistuses tuleks eriti rõhutada. Ja need on:

1. Ümberpaigutused pärast seda kui vaenlane on kord lahingueelposti asukoha avastanud. Seda näemegi eestoodud ülesandes.

2. Piilkonna liikumistee peab olema naabri juurde tagant, aga mitte vaenlase poolt.

3. Vahipost peab kuulamisega jälgima oma piilkonna liikumist, et mitte öösi segadusi tekitada. Kuna piilkonna kaugenemisel kuulmismeel enam ei aita, siis on soovitatav, et piilkond ette kokkulepitud punktidest annaks lühidaid signaale kaasasoleva taskulaternaga. Seejuures tuleb erilist tähelepanu pöörata valguskiire moondamisele.

—se.

## Üleviiv- ja vaatlusnurga suuruse määramisest.

Leitnant E. VIMSON.

Üleviivnurga suuruse määramist käsitleb Sv. E. V. §§ 54—61. Käesoleva eesmärgiks on selgitada küsimust, kas Sv. E. V. § 56 antud üleviivnurga suuruse määramise viis, kui võrdlemisi raskepärane meelespidamiseks, ei oleks võimalik asendada mõne lihtsama viisiga.

Selleks vaatlen, kuidas toimetavad üleviivnurga suuruse määramist prantslased, venelased ja sakslased kui ka kapten E. Anari'lt ja leitnant A. Pais'ilt soovitatud täiendusi meie viisile.

Röõbiti üleviivnurga suuruse määramisega vaatlen ka eellaskmiseks vajalikkude andmete nagu  $\lambda$ ,  $\varphi$  ja  $\omega$  suuruste leidmist.

\*

„Sõduris“ Nr. 37—39 — 1936. a. on avaldatud kapten E. Anari kirjutis „Märkmeid laskeandmete ettevalmistamisest kaardita“. Selles kirjutises autor soovib võtta tarvitusele Sv. E. V. § 56 antud niinimetatud U tabelit veidi muudetud ja täiendatud kujul ja selgitab, kuidas samast tabelist võib peale

üleviivnurga ja kauguse hankida veel eellaskmise teostamiseks vajalikud andmed nagu  $\varphi$  või  $\omega$ . Enamik autori seletusi on õiged. Ta püüab vältida valemeid ja soovitatav i,  $\varphi$  ja  $\omega$  leidmiseks U tabeli abil kasutada loogilist mõtlemist. Pärast nõustuda aga ei saa autori väitega, et laskeandmete ettevalmistamine U tabeli abil on kaardita ettevalmistus. Seda põhjusel, et tavaliselt U tabeli valmistamine toimub kaardi abil. Õieti öelda, kõik kaardita ettevalmistused on meil seni toimunud oma algastmes teataval määral kaardi abil, nii näiteks suurtüki või patarei suunamine algpunkti kaardilt mõõdetud asimuudi abil. Seepärast võib-olla järeldab ka autor, et laskeandmete ettevalmistamine U tabeli abil on kaardita ettevalmistus. Minu arusaamise järele on senini nimetatud kaardita laskeandmete ettevalmistusviisid kõik kiire ehk lühendatud kaardiga ettevalmistuseviisid, kuna täiesti ilma kaardita laskeandmete ettevalmistust on meil praktiseeritud hoopis vähe.

U tabel valmistatakse kaardi abil selleks, et selle abil on võimalik üleviunurga suurust määrata kiiremini kui kaardilt mõõtmisel. Seega tehakse laskeandmete ettevalmistamist U tabeli abil, toimetame kiire kaardiga laskeandmete ettevalmistust. Tarvitades aga laskeandmete ettevalmistamiseks vahetult kaarti, toimetame kaardiga laskeandmete ettevalmistust.

Kapten E. Anari kirjutisele kirjutab leitnant A. Pais „Sõduris“ Nr. 1—2 — 1937. a. „Järeilmärkmeid“.

„Järeilmärkmeid“ autor ei nõustu kapten E. Anari poolt soovitatud uue märgi vaatlusnurga  $i_x$  leidmise viisiga ja esitab omalt poolt  $i_x$  valemil ja seletuse, mille lõppresultaat aga on sama kui kapten E. Anar'il. Vahe mõlema autori arvamustes on vaid selles, et leitnant A. Pais detailsemalt analüüsib võimalikke erijuhtumeid ja soovitab  $i_x$  leidmiseks kasutada valemit ühes kommentaariga, kuna kapten E. Anari esitab vaid loogilisele mõtlemisele rajatud reegli, mille kasutamise oskuse ja meelespidamise jätab lugeja hoolde.

Lühedalt — autorid on üksteisest „mööda kõnelenud“.

Kuid eespoolkirjeldatu vihjab veel kord tõigale, et üleviunurga kiiremaks leidmiseks koostatud U tabel ja selle abil  $\varphi$  ja  $\omega$  suuruste leidmine ei ole kergesti arusaadav ja meelespeetav, ega ei ole automatiseeritud. Talitades Sv. E. V. § 56 kohaselt peame teadma üleviunurga leidmiseks valemid:

$$u_1 = (u_2 + p_1 - p_2) \frac{d}{D} \text{ ja } u_1 = (u_2 - p_1 + p_2) \frac{d}{D}$$

Esimest kasutatakse juhul, kui VP asub patarei-algpunkt joonest vasakul, ja teist, kui VP asub paremal.

Kapten E. Anari kirjutises on need valemid küll kadunud, kuna tema dešifreeris nad ja asetaski valemid õige ettekujutuse võimega ja arusaamisega, mille eel käib mõtlemine.

Samale alusele rajab kapten E. Anari ka eellaskmiseks vajalikkude andmete nagu  $i_x$  ja  $\varphi$  ning  $\omega$  leidmise, kuna leitnant A. Pais  $i_x$  leidmiseks eelmistele valemitele lisaks esitab veel kolmanda valemil.

Arvestades eestoodut ja teades, et ka tegevväe juhtkonnal, kui ta ei seisa pidevas U tabeli treeningus, see laskeandmete ettevalmistamiseviis kiiresti ununeb ja tekitab raskusi, on peagu kindel, et reservohvitseridel see üleviunurga ja vaatlusnurga määramise viis on veel raskemini arusaadav ja meelespeetav. Seega neile veel vähem vastuvõetav. Sõjakorral täieneb aga meie juhtkond suuresti reservväelastega. Neile peame õpetama juba aspirantide kursusel võimalikult

lihtsaid ja kergesti meelespeetavaid tulejuhtimise viise ja laskereegleid. Õpetatud tulejuhtimise viisid ja laskereeglid peavad aga seda põhjalikumalt ja kindlamalt olema omandatud, et juhid ka reservis olemisel, emal olles sõjaasjandusest, neid niipea ei unustaks. Seda põhimõtet — lihtsust — taotlevad ka suurriigid ja näib, et lihtsusele ja kiirusele ohverdatakse isegi tuletäpsust või siis lihtsusele ja täpsusele ohverdatakse ettevalmistuse aeg.

See suund peaks ka meil kehtima reservjuhtkonna väljaõpetamise alal. Tegevväe ohvitserid peavad aga peale ametlikkude laskeviiside ka põhjalikult tundma laske-teooriat, igasuguseid teisi (ka keerukaid ja matemaatilisi) laskeviise ja meetodeid, suutma neid põhjendada, analüüsida ja leida nende häid ja halbu külgi. Seks tuleb iseseisvalt uurida välisriikide sõjakirjandust, määrustikke, eeskirju ja õpperaamatuid, refereerida ja analüüsida neid ohvitseride täiendusõppustel, kui võimalik ka tegelikult katsetada ja väärtuslikku, meile sobivat, võtta tarvitamisele.

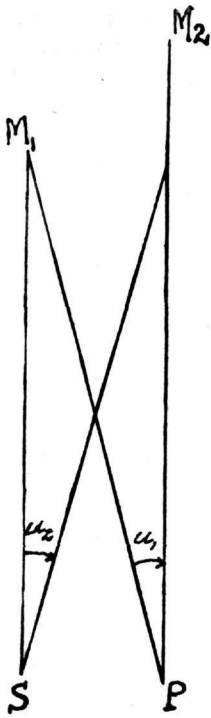
Siin on lai ja huvitav, kuid kahjuks seni veidi söötis põld meie suurtükiväe ohvitseride eriala õppuste sarjas, kuna aastast-aastasse ikka vaid tuttavate eeskirjade ja laskeviiside kordamine kipub kahandama asja vastu huvi. Kuid see on kõik ise omanette küsimus ja ei mahu käesolevasse.

Võrreldes välisriikide suurtükiväe laskeeeskirju näeme, et sakslastel nad on kõige lihtsamad. Sakslastele järgnevad venelased ja siis prantslased. Meie suurtükiväe laskeeeskirja paigutaksin vene ja prantsuse laskeeeskirjade vahele. Peab veel mainima, et laskeandmete hankimiseks kui ka eellaskmiseks kasutatakse välisriigis ohtrasti graafikuid, missugust teed käivad ka meie hõimlased soomlased.

Meie Sv. E. V. § 56 all toodud U valemid ja tabel on oma ideelt pärit prantsuse suurtükiväe laskeeeskirjast, kuid mitte just selle koopiat, nagu meil tihti arvatakse. Erinevus on selles, et prantslased tarvitavad  $p_1$  ja  $p_2$  suuruse määramiseks kummalgi oma baasi, kusjuures  $p_2$  on ka ühtlasi uue märgi vaatlusnurk ehk i. Sv. E. V. on aga tarvitatud vaid üks baas ja leitnud  $p_2$  ei ole uue märgi vaatlusnurk. Loomulik, et seetõttu prantslaste üleviunurga valemid erinevad meie omadest ja prantslastel puudub meie eeskirjas antud U tabel ja  $u_2$ ,  $p_1$  ja  $p_2$  piiramine kuni 400t. Et vältida pikka seletust, toon prantsuse laskeeeskirjadest mõned joonised ja näited.<sup>1)</sup>

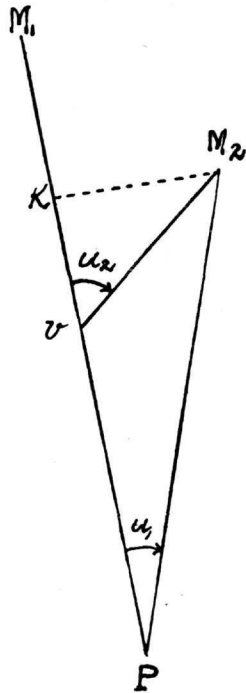
<sup>1)</sup> „Règlement de manoeuvre de l'artillerie. Titre IX a. 1933“ lk. 92—94 ja

„Règlement de manoeuvre de l'artillerie. Titre IX c. 1934“ lk. 94.



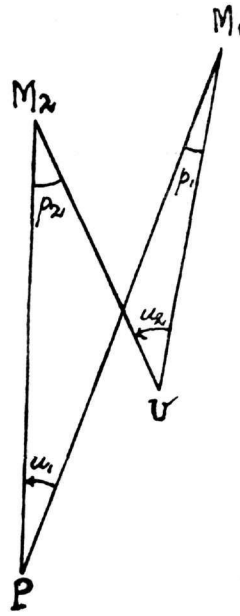
$$u_1 = u_2;$$

*Joon. 1.*



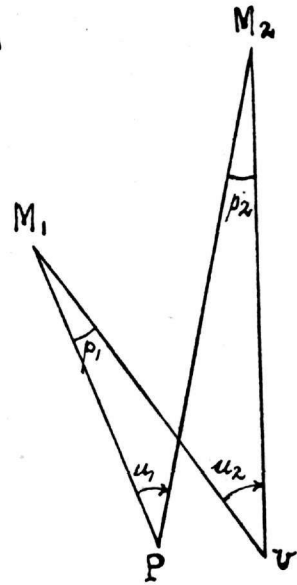
$$u_1 = u_2 \frac{VK}{PK} = u_2 \frac{VM_2}{PM_2};$$

*Joon. 2.*



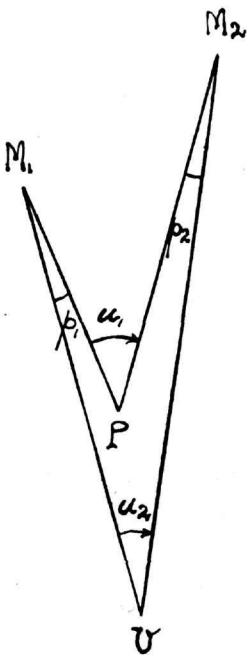
$$\begin{aligned} u_1 + p_2 &= u_2 + p_1; \\ u_1 &= u_2 + p_1 - p_2; \end{aligned}$$

*Joon. 3.*



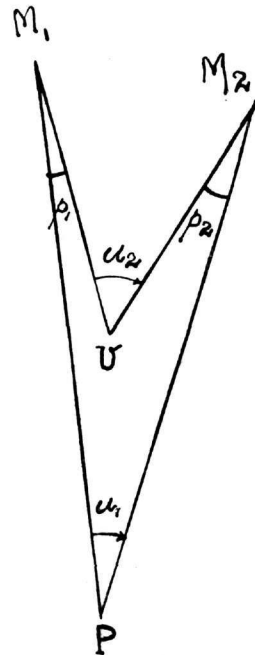
$$u_1 = u_2 - p_1 + p_2;$$

*Joon. 4.*



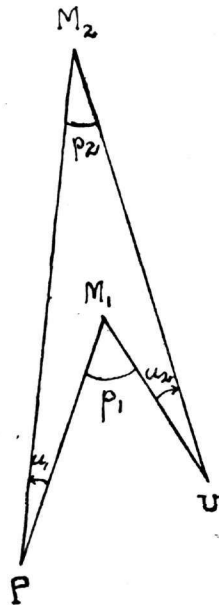
$$u_1 = u_2 + p_1 + p_2;$$

*Joon. 5.*



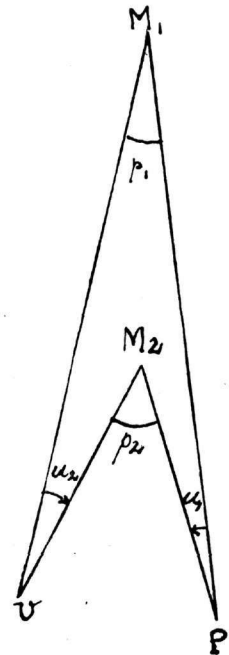
$$u_1 = u_2 - p_1 - p_2;$$

*Joon. 6.*



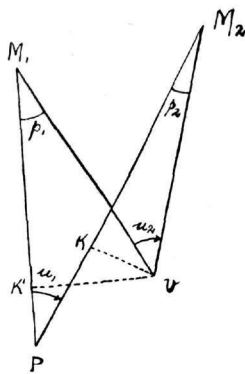
$$u_1 = p_1 - p_2 - u_2;$$

*Joon. 7.*



$$u_1 = p_2 - p_1 - u_2;$$

*Joon. 8.*



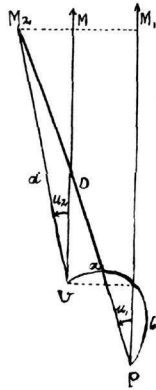
**Näide joon. 9 juurde:**

$$\begin{aligned}
 VM_2 &= 3200 \text{ m} \\
 VM_1 &= 4400 \text{ m} \\
 VK &= 200 \text{ m} \\
 VK' &= 500 \text{ m} \\
 u_2 &= 680_t \\
 p_1 &= \frac{VK'}{VM_1} = \frac{500}{4,4} = 110; \\
 p_2 &= \frac{VK}{VM_2} = \frac{200}{3,2} = 60; \\
 u_1 &= 680 - 110 + 60 = 630;
 \end{aligned}$$

$$u_1 = u_2 - p_1 + p_2;$$

Joon. 9.

Kõige uuemas prantsuse suurtükiväe üldlaskeeskirjas, mis kinnitatud 07.05.36. a.<sup>2)</sup> on reglementeeritud uus üleviunurga ja kauguse määramise viis, mille esitan lühida seletuse, joonise ja valemiga (vaata joon. 10).



$$\begin{aligned}
 u_1 &= \frac{M_1 M_2}{D}; \\
 M_1 M_2 &= M_1 M + MM_2 = \\
 &= a + u_2 d; \\
 D &= d + b;
 \end{aligned}$$

Joon. 10.

VP-s on vaatlusabinõu suunatud rööbiti algsuunale, a ja b on konstantsed ja mõõdetud kaardilt. d hinnatakse või mõõdetakse (kaugusmõõtja) VP-st, u<sub>2</sub> mõõdetakse VP-st.

See viis on lihtis ja kiire, kuid muidugi kannatab selle all veidi täpsus. Prantslased lubavad seda viisi kasutada üleviunurkade juures kuni 400t (samuti kui Sv. E. V. § 56). Suuremate nurkade juures tuleb valemite täpsustada (näit.  $MM_2 = VMtg u_2$  jne), kuid siis kaotame lihtsuses ja ajas, olgugi, et nurkade loomuliku väärtuse leidmiseks nad kasutavad graafikut-joonlauda, mis tehingut kiirustab. Viimase viisi juures tulejuht ripub väga vähe kaardi küljes, kuna eelmiste juures tulejuht pidevalt peab kaarti või

<sup>2)</sup> „Instruction générale sur le tir de l'artillerie. 1936.“ lk. 158—160.

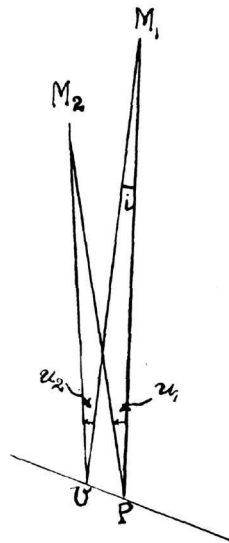
skeemi kasutama ja kiirus jääb küsitavaks. See uudsus prantsuse vastses laske-eeskirjas näitab, et ka prantslased kalduvad lihtsusele ja kiirusele.

Venelased tarvitavad üleviunurga määramiseks kolme viisi. Üks on täpsalt sama-sugune, nagu seda kirjeldab Sv. E. V. § 57.

Teine erineb seega, et uue märgi kaugusele algsuunas ei lasta mürsku välja, vaid u<sub>2</sub> mõõdetakse otseselt algpunktist uue märgini. Mõõdetud u<sub>2</sub> kasvatatakse kauguste suhtele ( $\frac{d}{D}$ ) ja muudetakse algpunkti nii

mitme  $\varphi$  võrra, mitu sihiku jaotist (venelased arvestavad  $\varphi$  ühe sihiku jaotise jaoks) muudetakse kaugust.  $\varphi$  märk oleneb VP asukohast ja kaugusest algpunkti suhtes.  $\varphi$  märgi määramiseks kasutatakse järgmist lihtsat reeglit: vähendades sihikut, tuli tuleb tuua oma, s. o. VP poole, suurendades sihikut viia tuli esesest eemale, s. o. patarei poole. See viis on jällegi ääretult lihtis ja siin on vaja teada vaid algpunkti  $\varphi$  või i. Muidugi ei ole ta absoluutselt täppis ja venelased lubavad seda viisi kasutada üleviunurkade juures kuni 300t ja kauguste erinevusel kuni 500 m. Vastasel korral soovivad venelased kasutada kolmandat, see on graafilist viit.

Sv. E. V. toodud U viisi või prantslaste üleviunurkade leidmise viise venelased ei kasuta. Alljärgnev näide on toodud venelaste laskeeskirjast nende üleviunurga leidmise viisi selgituseks.<sup>3)</sup>



$$\begin{aligned}
 u_2 &= -1-80; PM_1 = \text{sihik } 60; \\
 PM_2 &= \text{sihik } 50; i = 1-60; \\
 \frac{VM_2}{PM_2} &= 0,8 = \frac{d}{D}; \\
 U_1 \text{ leidmine:} \\
 1) &-1-80 \cdot 0,8 = -1-44; \\
 2) &-10 \cdot \frac{160}{60} = -0-27; \\
 3) &u_1 = (-1-44) + (-0-27) = \\
 &= -1-71 \text{ ehk} \\
 &\text{ümmarguselt} \\
 &\text{„Vasakule 1-70!“} \\
 &\text{„Sihik 50!“ „Tuld!“}
 \end{aligned}$$

Joon. nr. 11.

Sakslased lubavad üleviunurga suuruse määramist kaardita või kiire-kaardiga vii-

<sup>3)</sup> Nastavlenie artillerii RKKK. Pravila strelbõ voiskovoi artillerii. 1934.“ lk. 56.

sil toimetada maastikul vaid siis, kui VP asub TP läheduses või lendjoone all ja  $M_1$  ja  $M_2$  kaugused erinevad vähe. Neil juhtudel määratakse üleviivunurk analoogiliselt Sv. E. V. §§ 58 ja 59. Teistel juhtudel nad soovilavd alati kasutada kaarti, öeldes oma suurtükiväe laskeeeskirjas järgmist: \*) „Näilik ajakaotus kaardi kasutamisel tasutakse enamasti alati seega, et juba esimesed mürsud kukuvad märgi lähedusse, mis kergendab eellaskmist ja mürskude mõju pääseb sedavõrd kiiremini mõjule.“

Rööbiti kaardiga sakslased kasutavad ka ohttrasti igasuguseid graafikuid töö lihtsustamiseks ja kiirustamiseks.

Kokku võttes näeme, et ka suurriikide vaated ei ühtu täiesti ses küsimuses, kuid punase joonena läbib kõikide riikide eeskirju püüd lihtsusele.

Nii reglamenteerivad prantslased oma vastses eeskirjas kiiremat ja lihtsamat üleviivunurga leidmise viisi. Venelased tarvivad samuti kiiret ja lihtsat viisi, kuna mõlemad ohverdavad täpsust kiirusele ja lihtsusele.

Sakslased soovivad üleviivunurga leidmiseks lihtsat aga aeglasemat viisi, s. o. mõõtmist kaardilt, ohverdades seega lihtsusele kiirust. Lihtsuse ja kiiruse mõttes kõigis riiges pööratakse ka võrdlemisi suurt lähelepanu graafikute kasutamisele nii laskeandmete ettevalmistamisel kui ka eellaskmisel. Arvan, et ka meil tuleb minna siin sama teed ja Sv. E. V. paranduste väljaandmisel või uue trüki ilmumisel temast välja jätta U valemid ühes U tabeliga, kui võrdlemisi raskesti meelespeetav ja mitte lihts viis. Sv. E. V. § 56 kirjeldatud üleviivunurga määramist U valemite abil soovitan asendada kiire viisina venelaste üleviivunurga määramise viisiga ühes  $\varphi$  kasutamise ja prantslaste 1936. a. suurtükiväe laskeeeskirjas reglamenteeritud uue üleviivunurga määramise viisiga. Küllaldase aja olemasolul on aga kõige lihtsam ja küllalt täppis selleks kasutada kaarti või plansetti, nagu seda näeb ette Sv. E. V. § 60. Kõige täpsamalt aga leitakse üleviivunurga suurus arvutusega, nagu seda näeb ette Sv. E. V. § 61. Venelaste üleviivunurga määramise viis on lihtsam ja kiirem prantslaste omast ja teda kasutaksime siis, kui meil on  $i$  või  $\varphi$  algpunkti tarvis teada. Viinud tule üle uuele märgile ja toimetades eellaskmist, parandame laskmisega ka esialgse umbkaudse  $\varphi$ .

\*) „H. Dv. 200/6. Ausbildungsvorschrift für die Artillerie. Heft 6. Schiessvorschrift. 1937.“ § 155.

Prantslaste üleviivunurga määramise viisi kasutaksime siis, kui meil ei ole teada algpunkti  $i$  või  $\varphi$  või kui patarei ei ole suunatud kuhugi kindlale esemele, mida VP-st näeme, vaid teame ainult patarei suuna asimuuti. Eellaskmiseks vajaliku  $i$  suuruse leidmiseks tuleb teha vabas maastaabis VP, TP ja  $M_2$  paigutuse plaan ruudulisele või millimeetri paberile.

Ühendada sirgjoontega VP  $M_2$ -ga ja TP  $M_2$ -ga. Lasta perpendikkel VP-st laskejoo- nele ja lugeda baasi pikkus.

Vaatlusnurk  $i = \frac{\text{baas}}{d_{km}}$ ; Teades  $i$ , leiame

Sv. E. V. § 168 antud lihtsustatud valemi abil  $\varphi$  ja  $\omega$ .

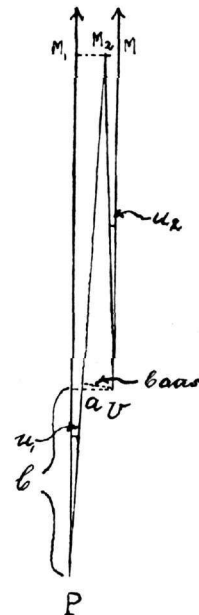
N ä i d e: Patarei asi-  
muut 63-40;  $a = 200$  m;  
 $b = 900$  m;  
 $u_2 = 63-10 = 0-30$ ;  
 $d = 1500$  m;

$$u_1 = \frac{M_1 M_2}{D} =$$

$$\frac{MM_1 - MM_2}{d + b} = \frac{a - d \cdot u_2}{d + b} =$$

$$\frac{200 - 45}{1,5 + 0,9} = \frac{155}{2,4} = 64,5;$$

käsklus „Paremale  
0-65!“ „Sihik 2400!“  
„Tuld!“



Joon. nr. 12.

Plaan tuleb teha valmis juba enne laskmise algust ning kanda sellele VP ja TP. Alles pärast seda kui andsime patareile tuleavamiseks käskluse, kanname plaanile  $M_2$ , ühendame ta VP ja TP ja loeme baasi pikkuse ning arvutame  $i$  ja  $\varphi$  suurused.

Näiteks: Plaanilt saame, et baas = 180 m; siis  $i = \frac{180}{1,5} = 1-20$  ja  $\varphi = \frac{1-20}{24} = 5$ ;

$M_2$  võib plaanile kanda ka laskeallohvitser ja samuti arvutada  $i$  ja  $\varphi$  suurused, mis veelgi kiirendab tööd.

Nimetatud viisi juures ei esine ühtegi täiesti uut või raskesti meelespeetavat valem, mis tõttu see viis näib minule olevat lihtsam, arusaadavam ning kergesti meelespeetavam, kui Sv. E. V. § 56 kirjeldatud üleviivunurga suuruse määramise viis.

# Bibliograafia.

## SAKSAMAA.

„Militär-Wochenblatt“ Nr. 25 — 1937.

**Itaalia sõjaväe taktikast.** Sõjaväe väljapõpet ja lahingutaset ei suudeta kunagi õieti hinnata, tundmata vastava riigi ja rahva iseärasusi. See väide käib ka Itaalia kohta. Mussolini, tulnud 1922. aastal võimule, päris muuseas ka väga nõrga ning teguvõimetu sõjaväe. Selles sõjaväes puudus kõigepealt iseteadvus, usk oma võimetesse, puudus lahingumoraal; samuti organisatsioon oli ebaotstarbekohane ning relvastus vananenud. Seepärast nägi Mussolini oma esimese ülesandena sõjaväe moraalse taseme tõstmist, ning rööbiti sellele — organisatsiooni otstarbekohasemaks muutmist ning relvastuse täiendamist.

Itaalia kaasaegse sõjaväe taktikat iseloomustab kõigepealt pealetungi kui lahingu erivormi eelistamine. Peale püütakse tungida igas olukorras, kus see vähegi võimalik, kusjuures eelistatakse kõigepealt läbimurret, kui manööversõja oludes kõige vähem aegaviitvat, ning kiiret otsustavat tegevust võimaldavat erivormi. Samuti sunnib Itaalia märgine maastik, kus tiibu kerge toetada mägede vastu, itaallastel peamist tähelepanu pöörama sagedamini ettetulevatele frontaalsetele läbimurretele. Frontaalset pealetungi viiakse läbi harilikult vastase positsioonide järkjärgulise vallutamisega, kusjuures märkide määramisel mõelduandvat tähtsust omab maastik. Kuid vastase positsioonide järkjärgulise vallutamisega itaallased ei ole ülemääraliselt ettevaatlikud. Just vastuoksa nende arvates pealetungil saavutatakse edu peamiselt julge ning kiire teotsemisega; pealetungil iga üksus peab edasi rühkima, vaatamata kõrvale ja taha. Erilist tähelepanu pöördakse samuti raskuspunkti võimalikuult suurele esiletõstmisele ja suurtükiväe painduvale kasutamisele. Vastase jälitamiseks ning hävitamiseks loetakse kõige kohasemaks mot-meh. osi, millistelt nõutakse eelkõige kiirust teotsemisel.

Väeliikidest pöördakse pealetungi olukorras kõige suuremat tähelepanu moodsale jalaväele. Jalavägi on Mussolini lemmikväeliike, mistõttu tema arendamisele ning võitlusvõime tõstmisele pöördakse kõige enam tähelepanu. Nii jalaväeinspektori volitused ja võimupiirid on suurimad itaalia sõjaväes teiste väeliikide inspektorite seas. Alates 1927. aastast komp-

lekteeritakse laskurikompani koosseis Mussolini erilisel korraldusel „parimate meestega“ (referendi sõrendus). Itaalias on läbi lõõnud vaade, et jalavägi kui lahinguraskuste peamine kandja, peab olema komplekteeritud selliste meestega, kes seda kõige paremini teha suudavad, s. o. **väljavaliitud meestega**, ning ta peab olema ka vastavalt relvastatud.

Jalaväe relvastuses pöördakse peamist tähelepanu, peale tangitõrjerelvastuse, lähivõitluserelvade soetamisele. „Viimase 300 meetri ületamine“, see on peamine probleem, mille kallal töötavad praegu itaalia jalaväetaktika ja relvatehnika eriteadlased.

Suurtükiväge, kui jalaväe peamist abiväeliiki, püütakse pealetungi olukorras kasutada massiliselt ja tsentraliseeritult. Suurtükiväeosade allutamist jalaväeosadele teostatakse vaid erandjuhtumitel — siis, kui tsentraliseeritud juhtimine osutub võimatuks. Lahingu läbiviimisel suurtükiväelt nõutakse esmajärjekorras võimalikult kiiret ning iseseisvat hargnemist lahingusse ning jalaväega tihedat koostööd igas võimalikus olukorras ja maastikul.

Kaitselahingus itaallased baseeruvad esmajärjekorras tulele, laskumata positsioonisõja tardunud vormidesse. Viivitustegevust (viivituslahingut), mida varem kasutati vaid taandumisel, praktiseeritakse laialdaselt praegu ka kaitselahingu läbiviimisel. Kaitsepositsioon ise koosneb julgestuspositsioonist, vastupanupositsiooni eel-servast ja ligikaudu 2 kuni 6 km sügavuses asuvasi tõkestusjoonest, mille vahele on hajutatud kerge suurtükivägi ja teisejärgu osad. Nende kahe joone vahele luuakse veel lähtepositsioone varuosadele vastukallaletungide hõlbustamiseks ja positsioonine suurtükivägede-tullepositsioonide julgestamiseks.

Kaitselahingu läbiviimine on rajatud äärmiselt aktiivsetele põhimõtetele. Selleks vastasele ei anta vastulööke mitte ainult vastupanupositsiooni sisemuses, vaid ka selle ees, samuti suurtükiväe tulega ettevalmistatud vastukallaletunge ja vastupealetunge suunatakse võimalust mööda vastase pihta enne seda, kui see on suutnud sisse murda kaitsja asetusse.

Muudes lahinguvormides itaalia taktika ei paku nimetamisväärseid iseärasusi. Märkimisväärt on vaid julgestusteennistuse läbiviimine lahingurännakul, kusjuures vastase mot-meh. osa-

dega kokkupuutumise võimalusi arvestatakse ka siis, kui rännakut teostatakse oma rinde taga. Julgestusosad saadetakse välja arvestusega, et eelpatrullid suudaksid tagada eelsalga südamikku ootamatu vastase rükketule alla sattumise eest ja et peajõud oleksid igal juhtumil kaitstud vastase välisuurtükiväe mõjuva tule ootamatute löökide eest. Julgestusosadelt nõutakse aktiivset tegevust. Peajõud ei liigu enam, nii kui varemalt — märgilt märgile, vaid teostab rännakut ajavõitmise eesmärgil — katkestamatult?

Paigalseivate osade julgestamisel valitseb põhimõte: ei mingit tardedunud postide süsteemi, vaid võimalikult kaugele peajõudude ette ja tiibadele saadetud ning sügavusse järgustatud vaatlusüksused, varustatuna kiirete side- ja alarmvahenditega ning abinõudega tökete loomiseks. Julgestusteenistusel pööratakse igas olukorras erilist tähelepanu vastase mot. meh. osadele, eriti aga nende ootamata ilmumise takistamisele.

Samuti pööratakse igasuguses olukorras suurt tähelepanu koostööle soomusosadega ja lennuväega kui ka sõjagaaside kasutamisele.

Kokkuvõttes: kaasaegne itaalia sõjaväe taktika on rajatud pealetungivaimu kultiveerimisele, mille realiseerimisel pööratakse peamist tähelepanu vägede liikuvuse ja löögijõu, peamiselt aga moraali tõstmisele. Jalaväge loetakse endiselt väeliigiks, kes otsustab lahingu, ning viimase võitlusvõime kõrgel hoidmisele pööratakse, võrreldes teiste väeliikidega, erilist tähelepanu.

Kpt. P. Ruprecht. **Sõjapotentiaali ja totaalne sõda.** Sõjapotentiaali all autor mõtleb riigi sõjalisi võimeid. Harilikult rahu ajal minnakse nii kaugele, et arvestatakse teatava riigi sõjapotentiaali (resp. sõjalisi võimeid) peaaesjalikult selle riigi sõjaaegse sõjaväe suuruse järgi. Näiteks, kui hinnatakse riiki, kes suudab sõja korral välja panna 1 000 000-mehelise sõjaväe indeks 2-ga, siis harilikult tema arvatavat vastast, kes suudab välja panna kõigest 500 000 meest, sõjalisi võimeid selle süsteemi juures hinnatakse vaid indeks 1-ga. Sellist arvestust võidi lugeda vahest õigeks (ehkki mitte täiel määral) vanasti, kui sõjad olid peaaesjalikult sõdivate riikide sõjavägede eriasjad. Kaasaegsetes, totaalsetes iseloomuga sõdades, kus peale puht sõjaliste tegurite, riigi sõjaliste võimete määramisel mängivad väga suurt osa ka riigi majanduslikud, poliitilised ja moraalsed võimed, selline arvestamine viib alati vale otsusele.

Et see nii on, seda tõestas niihästi Maa-ilmastõda, kui ka sellele järgnenud vähemad sõjad.

Nii näiteks puht sõjaliselt seisukohalt, enne Tannenbergi lahingut paistis vene sõjavägi olevat saksa Ida-Preisimaale hargnenud osadele võitmatu. Kuid ometi löödi otsustavalt vene Ida-Preisimaale sissetungivaid jõude, ja peamiselt seepärast, et vene vägede juhatus jäi oma võimetelt kaugele maha saksa üksuste juhtidest. Juhtide võimed, need on tähtsamaid tegureid teatava riigi sõjapotentiaali hindamisel. Need on tegurid, mida ei saa hinnata arvudes, eriti rahu ajal. Juhtide sõjaliste võimete üle suudame otsustada alles pärast nende esinemist tegelikus sõjas.

Teiseks, teatava riigi sõjaliste võimete määrajaks on majanduslikud tegurid. Siinjuures ei tohi aga unustada, et teatava riigi majanduslikud võimed ei ole rippuvad ainult toorainete tagavaradest ja tööstuse absoluutsest suurusest, vaid ka majanduse sõjalisest ettevalmistamisest. Samuti mängib siin suurt osa majandusüksuste geograafiline asetus.

Selliste suurte riikide juures, kui seda on Venemaa, tuleb majandusliku sõjapotentiaali taseme hindamisel tõsiselt arvestada veel ühenduste seiskorraldada ning transpordi funktsioneerimisvõimet. Et praegu N. Venes pole suudetud ellu viia ühtki tööstusplaani täies ulatuses, on suurel määral tingitud ühenduste puudulikkusest funktsioneerimisest. Kui ühenduste ei võimalda tehastele tarvilikul määral juurde vedada toormaterjali ega õigel ajal fabriikate transporteerida vägedeni, siis pole ka sõjalises mõttes erilist kasu riigi võrdlemise arenenud tööstusest. Toodust nähtub, et ka majanduslik sõjapotentiaali on tegur, mida on väga raske rahu ajal hinnata, ning mille hindel ei saa kunagi kasutada lihtsaid, absoluutseid arvusi.

Milliste vale järeldusteni siin lihtsa arvestamisega võib tulla, selgitas meile alles hiljuti Itaalia-Abessiinia sõda. Kui meie (täht. sakslased — ref.) tookord veel arvestasime, et Itaalia vahest puht sõjaväe võitlusvõimelt küllalt tugev on abessiinlaste võitmiseks, siis peale looduslike raskuste paistsid Itaalia majanduslikud raskused, eriti toorainete puudumise suhtes, niivõrd suurtena, et tahes-tahtmata tuli oletada abessiinia sõjakäigu õnnetut lõppu. Ka majanduslikud sanktsioonid paistsid suurriikidele küllaldastena, et takistada itaallaste Abessiinia vallutamist. Et need sankt-

sioonid ei täitnud oma otstarvet, tuleb peale sõjaväe puht professionaalse ettevalmistuse panna suurelt osalt Itaalia majanduse igakülge ja põhjaliku ettevalmistamise arvele.

Niisama kui teatava riigi sõjalise tegevuse hindel tuleb arvesse võtta tema sõjalist, majanduslikku ja moraalselt taset, samal määral tuleb arvestada ka poliitilisi tegureid. Siin omab suurimat tähtsust liidupoliitika. Nii näiteks ei saa salata tõsiasi, et Vene-Prantsuse liiduleping on tunduvalt tõstnud mõlemate riikide väljavaateid tulevikusõjas, ning ühes sellega ka tõstnud nende sõjalisi võimeid. Teisest küljest tuleb igakord teatava riigi sõjapotentiaali arvestamisel arvesse võtta sisepoliitilisi tegureid, mis võivad negatiivselt mõjuda riigi sõjalisele võimule. Siin tuleb peamiselt mainida rahvuslikest erihuvidest tingitud sisemist killunemist.

Kokku võttes autor kriipsutab veel kord alla, et teatava riigi sõjalise võime arvestamisel ei tohi pealiskaudselt arvestada, vaid ainuüksi sõjaväe näilikkude, rahuaegset tugevust, vaid tuleb igakülgselt hinnata veel majanduslikke, moraalseid ja poliitilisi tegureid.

E. V.

## INGLISMAA.

### „THE ARMY QUARTERLY“.

Oktoober 1936. a.

1. V. T. Saksamaa poliitiline ettevalmistamine sõjaks Nõukogude Liiduga. Saksamaa valmistub võitluseks N. Venega ja seda — autori arvates — mitte ainult puhtsõjaliselt — oma relvastatud jõudude intensiivse arendamisega, vaid ka poliitiliselt — avaliku ja salajase kihutustööga, mille ülesandeks on sisemise lagunemise tekitamine Venemaal, et siis üldises korralageduses seda hõlpsamini oma mõju venelaste suhtes maksma panna. Sakslased juba varemaltki on vaadanud slaavlastele kui madalamale inimtõule, kes eksisteerub ainult saksluse huvides. Nüüd Hitleri ajastul olevat see rassiteooria jõudsasti edenenud ja rakenduslikult leidnud endale väljenduse teatavates plaanides, millistest üks nägevat ette N. Vene territooriumi jaotuse, eraldades sellest mõningad edelapoolsed osad (Ukraina — ref. märk.), kuna selle vastu teine, jättes N. Liidu piirid puutumata, tahaks teda muuta mingiks lääniriigiks, mis oleks liidus Saksamaaga, kuid tegelikult tema poliitilise eestkostmise all ja majandusliku

eksploateerimise objektiks. Autori arvates Saksamaa praegu taotleb mõlemat nimetatud eesmärki. Maailmasõja lõpul sakslased samuti plaanitsesid Venemaa jaotamist, kusjuures esimeseks sammuks selle mõtte teostamisel oli rippumatu Ukraina loomine saksa okupatsioonivägede kaitse all, millele pidi järgnema Moskva vallutamine ühes enamlike valitsuse likvideerimisega, milleks tuntud kindral Hoffmann olevat koostanud ka vastava kava. Kuid liitlaste pealetung Läänerindel ei lubanud siis nimetatud plaani teostamisele asuda; pealegi ei olnud tolkorral Venes ühtegi nimetatud väärset poliitilist erakonda, kes oleks sümpatiseerinud sakslastele ja kelle toetust nad oleksid võinud arvestada Venemaa kiskumisel oma mõjupiirkonda. 1918. a. sakslased olevat korduvalt pakkunud oma abi enamlaste vastu võitlevale vene valgele armeele tsaarivalitsuse uuesti jaluleseadmiseks, kuid see abipakkumine olevat igakord tagasi lükatud. Nüüd aga olevat sakslaste väljavaated selles mõttes kõigiti paranenud. Tsentritugaalsed jõud Venes näitavat kasvamise tendentsi. Sellest tekkinud separatistlikku liikumist rahvuslikul ja ka usulisel alusel (muhameedlased) N. Liidus juhitavat Berliinist — eriliste tsentrumite kaudu, mis asuvad Venemaal ümbritsevates riikides: Poolas, Tšehhoslovakkias, Persias, Afganistanis, Põhja-Hiinas, Jaapanis, Mandžukuos, Soomes, kust juhitavat kihutustööd Ukrainas, Valge-Venes, Kaukaasias, Turkestanis, Volgal, Uuralis. Viimase 2—3 aasta vältusel on korraldatud separatistide konverentse (Ukraina, Pan-Kaukaasia, ja muhameedlaste — Jaapanis ja Mandžukuos), kus olevat korda läinud lepitada omavahel mitmesuguste poliitiliste ilmavaadete esindajaid separatistide hulgas, koondades neid võitluseks ühise vaenlase — N. Liidu vastu. Raskeimaks küsimuseks on muidugi separatistliku liikumise juhtimine kohtadel, Venes, kuid ka see probleem olevat lahendatud rahuldavalt, eriti just mis puutub Ukrainasse ja Valge-Venesse. Seda tõendavat muude seas poliitilised protsessid, näiteks, Ukrainas, kus kaebelustena on esinenud töölisi, üliõpilasi, ohvitseri ja isegi kõrgeil kohtadel teenivaid kommuniste. Oma käsilastena selles põrandaaluses töös sakslased kasutavat Venesse jäänud saksa ja austria sõjavange, saksa koloniste ja ka saksa rahvusest kommunistliku erakonna liikmeid, kellede hulgast nii mõnigi olevat pettunud „sotsialistlikust paradüüsimisest“. Lõpuks arvab autor, et ka komsomoli ja punaväe ridades leiduvat



küllaltki neid, kes sümpatiseerivad sakslastele. Nõukogude noorsugu olevat kibedasti pettunud Marxismist ja sotsialistlikust riigikorrast ja näikse kalduvat n. n. „Nõukogude fašismi“, millel ei puudu teatavad ideelised sidemed sakslaste rahvussotsialismiga. Nõukogude noorsoos olevat senise internatsionalismi asemel tekkimas rahvustunne ühes unistustega „rahvuslikust diktatuurist“ ja väga võimalik, et siin paljudelegi nende hulgas Hitleri režiim paistab eeskujuna, mis väärriks järeletegemist. Autori arvates nõukogude või õigemini vene fašism võib juba lähemal ajal saada väga suure tähtsusega teguriks, eriti veel, et ta on suutnud juuri ajada punaväes. Punaväe tähtsus N. Venes on järjest tõusmas. Näib, et juba praegu ei saa lahendada ühtegi tähtsat sisepoliitilist küsimust ilma punaväe toetuseta; seda ei jaksavat isegi mitte kommunistlik erakond, milline vahepeal on kaotanud palju oma revolutsioonilisest vaimustusest ja solidaarsusest. Kui Venes peaks tulema mingi coup d'état, siis olevat rohkem kui tõenäoline, et vastav isik kerkib esile just sõjaväest. Sel puhul omab erilise tähtsuse, et punaväes on arenemas saksasõbralikkus. Punavägi on väga suurel määral sadade saksa kindralstaabi ohvitseride, suurtükiväelaste, lendurite ja teiste sõjaeriteadlaste loominguline produkt. Tuhanded nende saksa spetside end. õpilasist on praegu vastutavatel kohtadel punaväes, kelle kindralstaap on kasvatatud saksa sõjadoktriini kohaselt ja kelle kõrgemate juhtide hulgas paljud on töötanud N. Liidu sõjaväe arendamise plaanide kallal üheskoos saksa kindralstaabiga. See sakslaste mõju punaväes olevat säilinud ka nüüd, kus otsene kontakt saksa ja vene sõjavägede vahel on katkenud ja ellu kutsutud Vene-Prantsuse sõjaline liit. Igal juhul — arvab autor — teatavates tingimustes sakslased võivad rohkem arvestada punaväega kui seda saavad teha prantslased. Sakslaste põrandaalust („underground“) tööd N. Venes kergendab muidugi ka see, et nad tunnevad põhjalikult N. Liidu poliitilist ja sotsiaalset struktuuri, administratiivset ja erakondlikku aparatuuri, kõiki tema nõrkusi ja kuidas neid paremini kasutada oma eesmärkide kättesaamiseks. Sajad või isegi tuhanded mitmesuguseid saksa eriteadlasi on aastate vältusel töötanud ja osalt töötavat praegugi veel N. Vene sõjaväe, merejõudude, tööstuse jne. ülesehitamise kallal ja võivat liialduseta öelda, et praegusel ajal N. Liidus on vähe saladusi sõjanduslikul, tööstuslikul või mõnel teisel alal, millised

poleks teada sakslastele. Peale nende elementide, kes ühel või teisel viisil sümpatiseerivad sakslastele ja võiksid nende vallutamispüüdeid toetada, olevat sakslastel kasutada N. Venes veel laiaulatuslik agentide võrk. Missugune on selle organisatsioon ja töö korraldus, pole muidugi lähemalt teada, kuid autor arvab, et praegune sakslaste kihutustöö Venes tõenäoliselt toimub nendesamade meetodite järele, mida nad sellel maal kasutasid oma eesmärkide saavutamiseks Maailmasõja lõpuaastatel. Millised olid need meetodid tegelikult, selle kohta toob autor näite Lõuna-Venest, kus 1917. kuni 1918. a. saksa agendid, töötades enamasti kas ninameestena või lihtliikmetena mitmesugustes revolutsiooni ajal moodustatud organisatsioonides, provokatsiooni ja terrori abil ning mitmesuguste teiste sellitaoliste võtetega püüdsid luua Lõuna-Venes niisugust üldist korraldust, millises saksa vägede sissemarssimisel kellelgi poleks tahtmist olnud neile vastu hakata, vaid iga korralik kodanik oleks neid koguni tervitanud kui päästjaid ja õigusliku korra jaluleseadjaid. Oma kirjutist lõpetades arvab autor, et sakslased tõenäoliselt püüavad teostada oma plaane N. Venemaa suhtes siiski rohkem eespool toodud viisil, kaudsete abinõudega, kui avalikult, sõjalise jõuga. — 2. Major E. P. Yeates. Saksa strateegia 1914. a. ja tulevikus. Mis oleks juhtunud, kui 1914. a. sakslased oleksid asunud kaitsele läänes ja peale tunginud venelastele idas? Autori arvates sel juhul Belgia tõenäoliselt oleks jäänud erapooletuks, Inglismaal vähemalt esialgu poleks põhjust olnud sõtta astumiseks, kuna aga prantslastel oleks raske olnud, esinedes Saksamaa agressiooni ohvrina, võita teiste rahvaste sümpaatiad, seega saavutades endale moraalselt tuge võitluses vastasega; just vastupidi, Venemaa liitlastena oleksid prantslased pidanud sakslastele kallale tungima, mispuhul teiste rahvaste poolehoid oleks muidugi kaldunud viimaste kui rünnatavate poole. Briti erapooletuks jäädes oleks sakslaste ja austerlaste seisukord seevõrra tugevamaks muutunud, kuna neil oleks tulnud sõdida ainult Vene, Prantsuse ja Serbia vastu. Belgia ja Helveetsia vaheline Saksa-Prantsuse piiri osa on ümmarguselt poole vähem rindest, mida sakslased pidid hoidma läänes Maailmasõja ajal; 50% saksa jõududest oleks täiesti jatkunud selle kaitseks prantslaste vastu, jättes seega vabaks ülejäänud osa — viskamiseks itta. Kui 1914. a. 1/8 sakslaste jõududest, mis koosnes pealegi võitlusvõime poolest

teisejärgu osadest, suutis anda venelastele raskeid lööke, siis nüüd oleksid sakslased võinud arvestada täieliku eduga ja lühikese ajaga vene jõud purustada. Austria oleks sealjuures jäänud vabad käed õiendada lõplikult oma arveid Serbiaga, toetades ühtlasi sakslasi idarindel venelaste vastu. Autori arvates on rohkem kui tõenäoline, et 6 kuu vältusel pärast sõja algust venelased oleksid pidanud paluma rahu või küinad seda poleks teinud, siis oleks jatkunud ka ainult austerlastest, et seda neile lõplikult peale sundida, kuna samal ajal kogu saksa sõjavägi oleks võidud koondada läände, prantslaste vastu, v. a. ehk mõned reservdiviisid, millised oleks võinud jätta idasse — moraalseks toeks austerlastele. Prantsusmaa seisukord oleks siis muutunud raskeks ja seda mitte ainult maal, vaid ka merel (Briti — erapooletu). Ka Itaalia arvatavasti ei oleks niisugusel korral rikkunud oma liidulepingut keskriikidega, eriti veel kui temale koostöötamise puhul või vähemalt erapooletuse hoidmise eest oleks lubatud tasuna, näiteks, prantsuse Somali-maa, Tuniis või mõni teine majanduslikult tulutoov maa-ala. Sel juhul oleks prantslased pidanud hoidma küllaldasid vägesid ka Itaalia piiril. *Ida rindelt vabanenud saksa jõud* oleksid võinud kas püüda läbi murda prantslaste rindest või haarata seda läbi Belgia. Kuid neil oleks olnud ka võimalus, kasutades oma ülekaalu merel (+ Austria laevastik), vallutada Alžiiir, Maroko ja prantsuse Ida-Aafrika asumaad, saavutades niiviisi, peale suurte, majanduslikult tulukate ja asundamiseks sobivate maa-alade, veel laevastiku baase Vahemerel ja Atlandi ookeanil. Rünutatud maalt ja blokeeritud merelt oleks Prantsusmaa lõpuks pidanud alla andma. Inglismaale poleks see muidugi meelejärgi olnud, kuid tal oleks olnud raske leida sobivat võimalust vaheleastumiseks. Isegi 1914. a., kui Briti huvid olid Belgia erapooletuse rikkumise läbi otseselt puudutatud, kahtles ta enne kaua, kui otsustas astuda sõtta. Loomulikult nõudis selline talitamisviis tollaegsetelt Saksamaa juhtidelt üliinimlikku tarkust ja suurt ettenägelikkust, mida aga tegelikult ei olnud. Tuleb muidugi eeldada, et sakslased on võtnud õpetust kaotatud suurtest võimalustest ja tulevikus püüavad vältida eksisamme. Praegu aga näib, et sakslased otsivad rahu Lääne-Euroopas ja on pööranud oma tähelepanu itta. Nende seisukord on nüüd muidugi tublisti raskem kui 1914. a. kui eksisteerus veel tugeva liitlasena Austria. Kuid mõni soodus juhust tegevusse-

astumiseks võiks ju siiski tulla, kui teised suurriigid on seotud mujal ja ei saa neid faktiliselt takistada plaanide realiseerimises Ida-Euroopas.

Kõikides teistes artiklites ei esine midagi märkimisväärset.

Kk.

## RUMEENIA.

„Romania Militara“, detsember 1936. a.

„Rumeenia Sõjaministri kõne 1936. a. sügismanöövrite lõpul.“

Kuna nimetatud kõne sisaldab endas rea andmeid Rumeenia sõjaliste jõudude moderniseerimise alal saavutatud tulemuste kohta viimase kolme aasta jooksul, siis pole päris huvituseta peatuda nende juures pike-malt. Sõjaminister ütles kokkuvõetult järgmist

1. Manöövrite eesmärgiks oli:
  - motoriseeritud ja mehhaniseeritud armee kasutamise seoses olevate probleemide lahendamine;
  - kaadri ja sõdurkonna tutvustamine uute võitlusvahendite kasutamise viisidega;
  - mitmesuguste küsimuste lahendamine, seoses õhujõudude kasutamisega aktiivseks tegevuseks;
  - mitmesuguste õhukaitse vahendite kasutamise tingimuste uurimine.
2. Käesoleval aastal esines Rumeenia jalavägi relvastatult täiesti uuel kergekuulipildujaga, omades saaterelvana „Brandt“ süsteemilise mortiiri; suurem osa raskeid kuulipildujaid olevat korrastatud Rumeenia sõjatehastes; alates 1. detsembrist (1936. a. — R. Tck) varustatakse jalavägi tankidega ja 1937. a. — tangitorje kahuritega ja õhukaitse kuulipildujatega;
3. Mis puutub suurtükiväesse, siis osa uuest materjalosast, 100 mm „Skoda“ haubitsate näol, võttis manöövritest tegelikult juba osa; 1937. a. varustatavat suurtükivägi uue 75 mm välisuurtükiga, milliseid valmistavat Rumeenia oma sõjatööstus; peale selle võttis manöövritest osa 150 mm, traktoril veetav raskehaubitsa prototüüp, mis on valmistatud „Skoda“ tehastelt ja millist nüüd Rumeenia tellivat seeriade kaupa, kuna see manöövritel olevat osutunud väga otstarbekohaseks;

<sup>1)</sup> Kõik sõrendused on kokkuvõtte tegijalt.

4. Armeed omavad suured välikaabli ja muu sidevarustuse lagavarad; „kõik see varustus on moodsamaid“, tähendas Sõjaminister; „pioneerisad on rikkalikult varustatud Birago tüübiliste metallist pontoonidega“;
5. Antud tellimiste ja nende realiseerimise tulemusena olevat armeed külalduksel määral varustatud mitmesuguste sanitaarvahenditega, sidumismaterjalidega, kirurgiliste riistadega, arstirohtudega jne.;
6. Armeed olevat varustatud suure hulga hobustega ja vajalikkude rakmetega;
7. Lennuväe materjalosa täiendamiseks ja uuendamiseks olevat määratud 1,5 miljardi leid (3,4 miljardi senti — R. Tck) erakorralist krediiti;
8. Merevägi olevat suurenenud ühe veealuse paadi võrra; üks merejõudude baas olevat praegu ehitamisel (Constantza's — R. Tck);
9. Oma sõjatööstuse arendamisel olevat jõutud nii kaugele, et suurem osa vajalikust relvade materjalosast ja laskemoonast valmistatavat kodumaal.

Edasi tähendas Sõjaminister, et omas kõnes on ta öelnud rohkem, kui see tavaliselt kombeks, kuid ta soovib, et rumeenia rahvas, ohvitser- ja sõdurikond teaksid, milliseid jõupingutusi teeb riigivalitsus riigi kaitsevõime tõstmiseks.

(Olgu siia veel juurde lisatud, et 1936/37. a. Rumeenia Kaitseministeeriumi erakorraline eelarve sisaldas endas ca 60 miljardi leid sõjavarustuse täiendamiseks ja uuendamiseks. Seega, ka Rumeenia on asunud läie energiaga relvastumisele, et mitte maha jääda suurriikidest. Loeb end ju ka rumeenlane „Suur-Rumeenia“ kodanikuks — võrreldes vähemalt teiste Balkani riikidega. R. Tck).

„Rahvavägi, moodne materjalosa ja eriteadlased“ (kindral Skiletti<sup>2)</sup>).

Mis kasu on sõjaväe moderniseerimisest ja ta varustamisest mitmesuguste keeruliste tehniliste vahenditega, kui puuduvad eriteadlased nende hooldamiseks, nendega ümberkäimiseks ja lõpuks nende kasutamiseks? Nii kõlab autorilt ülesseatud küsimus. Rumeenia, olles põllumajanduslik riik, omab vaid 10 prots. elanikkudest — vabrikutöölise näol. Kui arvestada asjaolu, et tulevikusõjas rahvas sõdib rahvaga, ole-

vat ilmne, et see tingib määratu hulga mehhaniseeritud ja motoriseeritud võitlusvahendite töölerakendamise. Kust saada selleks vajaliku tehnilise personaali, küsib autor. Eriti aga Rumeenia olukorras, kus rahva üldine tegevusala on suundunud hoopis mujale. Autor soovib sõjaväe juhtivaid isikuid seda probleemi uurida ja kaaluda põhjalikult, et vajaduse korral mitte istuda lõhkise küna juures. Omalt poolt esineb autor järgmiste ettepanekutega rahva tehnilise ettevalmistuse arendamiseks:

1. täiendada kesk- ja ülikoolide, kõigi ohvitseride ja allohvitseride ettevalmistuskoolide õppekavasid mitmesuguste mehhaaniliste liikumisvahendite praktilise käsitamisoskusega;
2. samasuguselt täiendada noorsoo sõjalise ettevalmistuse kavasad; õpetada noorsugu ümber käima mitmesuguste moodsate automaatrelvadega, kaasa arvatud ka vajalikud praktilised laskmised;
3. suurendada tööstuskoolide arvu riigis;
4. vähendada tolli sisseveetavatelt mehhaanilistelt liikumisvahenditelt, mis kaudselt aitavat kaasa tehniliste teadmiste levitamisele;
5. organiseerida ühinguid ja kooperatiive, kus sünniks kord omalooming tehniliste teadmiste värskendamine ja täiendamine.

„K u h u?“ (Major Sandovici).

Ajaloolised uurimused näitavad, et mitte igakord polevat võimalik kinni pidada igivanast põhimõttest strateegias, et löö kõigepealt tugevam, siis on aega likvideerida nõrgemaid. Autor käsitab seda põhimõtet õige laiadest raamidest, üles seades küsimuse: „Kuhu sõja algul suunata oma relvastatud jõudude massi?“ Tähtis olevat see riigile, kes sõdib mingisuguse riikide koalitsiooniga. Muidugi ka Rumeeniale. Autor toob rea ajaloolisi näiteid, kus koalitsiooni vastu sõdiv riik on suunanud oma peajõud kõigepealt nõrgema vastase vastu ja lõpetanud sõja edurikkalt. Sõja algul saavutatud edu tasuvat end nii moraalselt kui materjalselt ja mis peasi tõstvat rahva usku sõjaväe juhtide vastu.

Autori mõttekäigust võiks järeldada, et Rumeenia, ühe võimaliku sõja poliitilise olukorra juures, peaks, sõjalise konflikt korral näiteks N. Venest, Ungarist ja Bulgaariast koosneva koalitsiooniga, oma peajõud suunama kas Bulgaaria või Ungari vastu.

R. Tck.

<sup>2)</sup> Endine Rumeenia sv. esindaja Itaalias.

### Hobuserautamise kursus Ratsarügemendis.

1. jaanuarist s. a. kehtima hakanud „hobuserautamise korralduse seaduse“ (RT. 46 — 1936. a.) ja Põllutöoministri ja Loomatervishoiu osakonna direktori poolt seaduse teostamiseks ja hobuserautamise erikursuste korraldamiseks väljaandud määruste ja õppekava kohaselt, 30. jaa-

aja- ja erateenijate hobuserautajate läkitamiseks Ratsarügemendi juurde hobuserautajate kordamiskursusele Põllutöoministeeriumi õppekava ulatuses, mis toimuks kv. hobuserautajate kursuse lõpp-perioodil.

Põllutöoministeeriumi Loomatervishoiu inspektor oli ka nõus õppinud hobuserau-



*Pildil esimeses reas komisjoni liikmed ja õppejõud, teises ja kolmandas reas õppinud hobuserautaja tunnistuse saanud kaitsevälased.*

nuaril s. a. Ratsarügemendi juures korraldatud kaitseväe neljakuise hobuserautamise kursuse lõpetanud ajateenijad sõdurid õiendasid vastavad teoreetilised ja praktilised katsed määruses ettenähtud õppekava ulatuses vastava komisjoni ees.

Üheteistkümnest hobuserautaja-õpilasest hindas komisjon ühe õpilase teadmised ja oskused mitterahuldavaks, kahe — rahuldavaks ja kaheksa — headeks.

Rahuldavalt ja hästi kursuse lõpetanud kaitseväe hobuserautajatele andis välja kohalviibiv Põllutöoministeeriumi Loomatervishoiu inspektor õppinud hobuserautaja tunnistused. Nii siis esimesed õppinud hobuserautajad on Ratsarügemendi juures korraldatud hobuserautajate kursuse lõpetanud kaitsevälased.

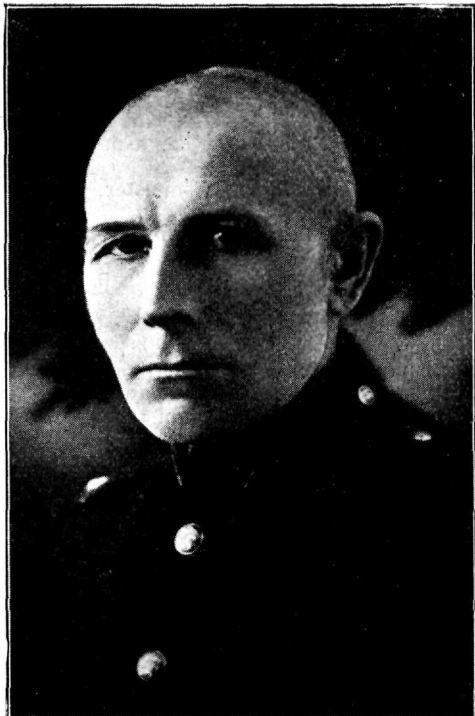
Kuuldavasti andis Ratsarügemendi ülem nõusoleku kõigist väeosadest kaitseväe üle-

taja tunnistuse väljaandmiseks korraldama katsed kv. üleaja- ja erateenijatele hobuserautajatele koos hobuserautajate kursuse lõppkatsetega, millised saavad olema mai-kuu lõpul. Z.

---

**Lääne-Saare kaitseringk. staabi üleajat.  
kapral Jaan Vahtramäe  
50-aastane.**

Jaan Vahtramäe sündis 8. märtsil 1887. a. Läänemaal Asuküla vallas „Sõelussepa“ talus taluperemehe pojana. Õppis tolleaegses „Kiltsi“ vallakoolis. Väikese talukoha ja vanemate arvuka pere tõttu oli sunnitud juba 13 aastaselt isatalust lahkuma



Kapral J. Vahtramäe.

ning ise endale ülalpidamist hankima, teenides mitmesugustel aladel.

01. 11. 08. a. kutsuti sundaja teenistusse Vene sõjaväkke, kust vabanes 01. 05. 12. a., teenides 39. Siberi Kütipolgus Habarovski linnas. Selle järgi teenis tolleaegses Haapsalu politseis kordnikuna kuni 05. 03. 17. a., mil mobiliseeriti Maailmasõja puhul Vene sõjaväkke, kus teenis kuni 13. 11. 17. a., tulles üle teenistusse Eesti Rahvuslikkudesse väeosadesse ja teenides Tartu Tagavara pataljonis ning 1. Eesti Jalaväepolgus kuni 17. 02. 18. a.

Eesti Vabariigi alul teenis 15. 11. 18. a. kuni 17. 02. 19. a. aidamehena Lääne Maavalitsuse Toitlusosakonnas, kust Vabadussõja puhul mobiliseeriti Eesti Rahvaväkke. 01. 04. 20 a. kuni 10. 03. 23. a. teenistuses jälle Lääne Maavalitsuses, kust läks üle Piirivalve Lääne jaoskonna teenistusse. Piirivalves teenis Vormsi postivanemana ligi 7 aastat kuni 01. 12. 29 a., mil omal soovil toodi üle kaitseväkke ja määrati teenistusse Lääne kaitsevähingkonna ülema asutisse. Viimase likvideerimisel 01. 04. 34. a. toodi üle Lääne-Saare kaitseringkonna staapi, kus teenib tänini.

Kapraliks kõrgendatud 1. septembril 1919. a. Omab Eesti Vabadussõja Mälestusmärgi.

Piirivalve teenistuses olles on kpr. Vahtramäele korduvalt avaldatud kiitust ning

määratud rahaline autasu erilise hoolsuse eest piiriseaduse rikkujate tabamisel ning energilise tegevuse eest salakaubitsejate jälgimisel.

Olles iseloomult äärmiselt rahulik, tasa-kaalukas ja otsekohene, teenistuses ja eraelus alati eeskujulikult kohusetruu, korraarmastaja ning õiglane, on kpr. Vahtramäe lugupeetud ja austatud nii ülemuse kui kaasteenijate poolt.

Tema aupäeval kaasteenijailt südamlikke õnnetusi!

Jätkugu veel kaua senist raugematut energiat ja indu vastutusrikkas kodukaitse töös!  
V. K-sto.

## Sport kaitseväes.

### Sport Sõjaväe Õppeasutistes.

Igal aastal, aspirantide õppekursuse kestel, korraldatakse sõjaväe kolmevõistluste ja seitsmevõistluste alade võistlused. Sv. kolmevõistluste aladeks on: 1) jao suusatamine, 2) kk jao rännak ühes laskmise ja granaadi heitmisega, 3) v.kal. püssist laskmine.

Seitsmevõistluste aladeks on: 1) võrkpall, 2) korvpall, 3) poks, 4) murdmaajooks, 5) jao orienteerumiskjooks, 6) 10 km suusatamine ja 7) pesapall. Allüksus, kes sv. kolmevõistlustel saavutab kõige enam punkte, omandab S. Ö. ülema rändauhinna üheks aastaks (auhind on alaliselt rändav). Samuti toimub see ka seitsmevõistluste juures, kus S. Ö. ülemalt on pandud välja rändav suur hõbekarikas.

1936/37. a. seitsmevõistluste sarja algust tähistasid võrk- ja korvpallivõistlused, mis toimusid 5. dets. — 20. dets. 1936. a.

Osa võtsid 6 meeskonda, kusjuures mängiti 2 miinuse süsteemis. Võistlused olid pinevad, ladusa kokkumänguga ja suure võidutahtega.



Sõjakooli aspirantide patarei korv- ja võrkpalli meeskond. Sõjakooli meister 1936/37. aastal.

*Esireas vas. paremale: port. asp. B. Koha, port. asp. R. Eilman, asp. kpr. E. Jõgi-soo. Teises reas: n.a.o. A. Leets, asp. kpr. E. Limion, asp. kpr. P. Palgi, asp. kpr. E. Kirschbaum, asp. N. Kasak.*

Sõjak. patarei meesk. kindlustas 1936/37. a. S. Õ. meistritiitli nii võrk- kui ka korvpallis oma nimel. Meeskondade kohtadele tulek kujunes järgmiselt:

a) võrkpallis:

I koht ja S. Õ. meister 1936/37. a. Sõjak. asp. patarei meeskond, omandas S. Õ. ülema rändauhinna teist korda ja diplomi.

II koht Sõjak. 1. asp. lask. komp.  
III koht Sõjak. asp. ins. komp.

b) korvpallis:

I koht ja S. Õ. meister 1936/37. a. Sõjakooli asp. patarei meesk. omandas S. Õ. ülema rändauhinna kolmandat korda ja jäädavalt, ühtlasi ka diplomi.

II koht Sõjak. asp. klp. komp.  
III koht Sõjak. 1. asp. lask. komp.

Poksivõistlused.

Sv. Õppeasutiste allüksuste vahelised poksi- võistlused peeti 22. ja 23. jaan. 1937. a. S. Õ. võimlas. Osa võtsid 29 aspiranti, kes kõik olid tublid võistlejad. Enam teistest poksikogemusi ja oskust näitasid aspirandid Rostan, Hansi ja Rimmel. Väga jõuliselt ja edukalt esines ka kuulitõuke favoriit asp. Kreek, kel sel alal eeldusi on oma parimat saavutada ka tulevikus.

Võistluste alul löid südilt kaasa ka Sõjak. asp. klp. komp. ja Sõjak. asp. pat. aspirandid, kuid lõpukohtamisel surusid 1. ja 2. komp. aspirandid endid esikohtadele.



S. Õ. 1936/37. a. meistrid poksis.

Vas. paremale: asp. kpr. R. Otsmann, port. asp. E. Aardemäe, asp. E. Hansi, asp. kpr. N. Rostan, asp. E. Rimmel, asp. kpr. A. Kreek.

Paremaks allüksuseks punktide arvult osutus 1. asp. lask. komp. Kohtadele tulid ja omandasid auhindu järgmised aspirandid:

Sulgkaal:

I asp. kpr. Otsmann, Raimund — meister,  
1. asp. lask. komp.

II asp. Ennukson, Boris, 1. asp. lask. komp.

Kergekaal:

I port. asp. n.a.o. Aardemäe, Elmar — meister,  
2. asp. lask. komp.

II asp. kpr. Vene, Endel, 1. asp. lask. komp.

III asp. Veski, Elmar, 1. asp. lask. komp.

Kergekeskkaal:

I asp. Hansi, Edgar — meister, 1. asp. lask. komp.

II asp. I j. m. Kvelstein, Einar, 1. asp. lask. komp.

III asp. Mürsepp, Heino, 1. asp. lask. komp.  
Keskkaal:

I asp. kpr. Rostan, Neeme — meister, 2. asp. lask. komp.

II asp. kpr. Nälk, Ernst, 1. asp. lask. komp.

III asp. kpr. Erm, Al-der, 2. asp. lask. komp.

Poolraskekaal:

I asp. Rimmel, Edgar — meister, 2. asp. lask. komp.

II asp. kpr. Kikerpuu, Raimond, 1. asp. lask. komp.

III asp. kpr. Lattik, Johan, 1. asp. lask. komp.

Raskekaal:

I asp. kpr. Kreek, Al-der — meister, 2. asp. lask. komp.

II asp. kpr. Põldma, August, 1. asp. lask. komp.

Kaalude võitjad omandasid auhinnad järgmiselt: esimene koht — puss; teine koht — rahatask; kolmas koht — diplom. J. L.

## Sport 7. Jalaväerügemendis.

### Rüg. suusatamisvõistlused.

27. ja 28. 02. 37. a. peeti Võrus Kasaritsa mägedes rügemendi suusatamisvõistlused, millest osa võttis kokku 70 rügemendi paremat suusatajat.

Tagajärjed:

10 km A klassile (ohvitserid ja üleajateen.).

1. v.a.o. E. Terna, aeg 43 m. 41,4 sek. Auhind — laualipp hõbeplaadiga.

2. v.a.o. O. Roosa, aeg 44 m. 14,6 sek. Auhind — täitesulepea.

3. n.a.o. A. Rannu, aeg 45 m. 23,0 sek. Auhind — taskublokk hõbeplaadiga.

4. v.a.o. L. Kõva, aeg 46 m. 14,2 sek. Auhind — rahatasku hõbeplaadiga.

5. v.a.o. A. Pilv, aeg 46 m. 21,2 sek. Auhind — habemeajamise aparaat.

20 km A klassile.

1. v.a.o. O. Roosa, aeg 1 t. 35 m. 44,0 sek. Auhind — laualipp hõbeplaadiga.

2. v.a.o. E. Terna, aeg 1 t. 36 m. 39,3 sek. Auhind — 1 paar manšeti nõöpe.

3. leitn. Raudsoo, aeg 1 t. 37 m. 20,8 sek. Auhind — täitesulepea.

10 km B klassile (ajateenijad).

1. rms. A. Kuslapuu, aeg 48 m. 26,8 sek. Auhind — laualipp hõbeplaadiga.

2. kpr. A. Rannalaid, aeg 49 m. 14,2 sek. Auhind — täitesulepea.

3. rms. E. Migur, aeg 50 m. 01,4 sek. Auhind — laualipp.

20 km B klassile.

1. rms. E. Harkmann, aeg 1 t. 40 m. 25,4 sek. Auhind — laualipp hõbeplaadiga.

2. rms. A. Ivanovitš, aeg 1 t. 41 m. 17,2 sek. Auhind — lauakell.

3. kpr. F. Johanson, aeg 1 t. 41 m. 24,2 sek. Auhind — spordinuga.

Paremaks pataljoniks osutus I pataljon 398 punktiga, kes võitis rügüli rändauhinna „suusataja kuu“ sel aastal. II koht — III pataljon 230 pkt., III koht — II pataljon 204 punkti, IV kohale — komandod 202 punkti.

Patrull-suusatamises tuli võitjaks II pataljoni meeskond (10 km sõit rakmetes ühes laskmisega 300 m kauguselt), koosseisus: leitn. A. Herm, v.a.o. A. Pilv, v.a.o. A. Talve, v.a.o. O. Kõva, v.a.o. O. Roosa. J. R.

Vastutav toimetaja major A. Luts. Tegevt toimetaja major J. Madise.

## Ametlik osa.

### KAITSEVÄGEDE ÜLEMJUHATAJA KÄSUKIRJAD

Nr. 41.

Tallinnas, 4. märtsil 1937.  
(Kaitsevägeade Staap).

§ 1.

Alltähendatud ohvitseridele on perekonnaseisuametniku otsusega määratud uuteks perekonnanimedeks:

- major Johannes Värnik'ule — „Vermet”,
- kapten Ferdinand Villberg'ile — „Varilaid”,
- lipnik Arnold Steinberg'ile — „Kivimäe”.

Õiendus: Lj. nr. 26.

§ 2.

Leitnant Rudolf-Voldemar Alman'ile Kaitsevägede Tallinna Malevast on perekonnaseisuametniku otsusega määratud uueks nimeks „Jaak”.

Õiendus: Lj. nr. 26.

§ 3.

Lugeda alltähendatud ohvitseride õigeteks nimedeks:

- major Johannes Vermet'il (end. Värnik) — „Juhan”,
- kapten Ferdinand Varilaid'il (end. Villberg) — „Värdi”.

Õiendus: Lj. nr. 26.

Nr. 42.

Tallinnas, 4. märtsil 1937.  
(Kaitsevägeade Staap).

§ 1.

Alltähendatud ohvitseridele on perekonnaseisuametniku otsusega määratud uuteks perekonnanimedeks:

- kapten Arnold-Heinrich Landberg'ile — „Lain”,
- leitnant Johannes Parvei'ile — „Parvel”,
- lipnik Artur Adler'ile — „Aavola”.

Õiendus: Lj. nr. 26.

§ 2.

Lugeda vanem-leitnant Otto Tamm'e — „Tammõ”.

Õiendus: Lj. nr. 26.

§ 3.

Lugeda leitnant Johannes Parvei'ile (end. Parvei) õigeks nimeks — „Juhan”.

Õiendus: Lj. nr. 26.

Nr. 44.

Tallinnas, 8. märtsil 1937.  
(Kaitsevägeade Staap).

Viin üle teenistuse huvides kapten Harald Viirsalu Tartu Kaitseringkonna Staabist — Km. Juriskonsultuuri arvates 9. märtsist s. a. Alus: O.T.S. § 121 p. 1 ja § 133 p. 1.

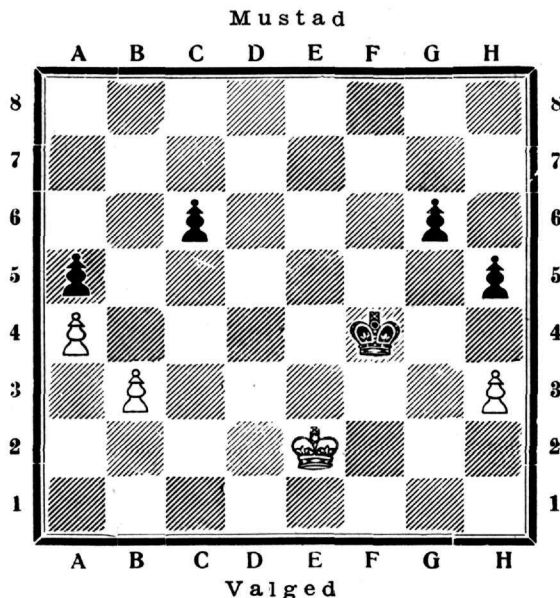
Õiendus: Lj. nr. 1959.

J. Laidoner,  
kindralleitnant,  
Kaitsevägeade Ülemjuhataja.

## Male.

Toimetaja: K. Rootare.

Ülesanne nr. 16.



Valged algavad ja viigistavad. Lahendus järgmises malenurgas.

Ülesande nr. 15 lahendus.

1. Vb7—b4, Ld4:b4, 2. Re5—d3+, Rf4:d3, 3. Og3:d6, Kc5—b5, 4. Od6:b4, Kb5:b4, 5. Kd7—d6 ja valged võidavad.

Ehk 1., d6:e5+, 2. Vb4:d4, Kc5:d4, 3. Og3:f4, e5:f4, 4. g5—g6, f4—f3, 5. g6—g7, f3—f2, 6. g7—g8L, f2—f1L, 7. Lg8—d5 matt.

Kui 1., Ld4:e5 siis 2. d2—d4+, Kc5:b4, 3. d4:e5, d6:e5, 4. Kd7—d6 ja valged võidavad.

Kui 1., Ld4:d2 siis 2. Og3:f4 ehk 1., Ld4—al (g1), 2. Re5—d3+, Rf4:d3, 3. Og3:d6 matt.

## Teateid.

Tallinna Garnisoni Maleklubis (Rataskaevu nr. 2) algab teisipäeval 16. märtsil s. a. kell 1900 huvitav ja algupärane handikap-turniir.

Selles turniiris, võttes arvesse võistlejate varem näidatud võimeid, määratakse neile kindlaks võidu punktide arvutamise koefitsiendid. Näiteks I klassi maletajale üks võidetud partii annab 1 kuni 1,4 punkti ja II klassi maletajale — 1,6 kuni 2 punkti. Seega võiks II klassi maletaja, kes võitnud turniirpartiidest ligikaudu 50 protsenti, omada võidupunkte kuni kaks korda enam, saavutada ühe esikohtadest ühes värvilise auhinnaga, ette jõudes tunduvalt rohkem partiisid võitnud I kl. maletajast.

ILMUS TRÜKIST

Kaitseväge staabi

VI osakonna väljaandel

# ***Ratsaväe eeskiri***

---

---

## ***II osa***

(RE II)

### **Üksuste väljaõpe**

---

---

HIND 1 KROON

Müügil „Sõdur’i“ toimetuses

Tallinn, Sakala tänav nr. 33, telefon Kaitseväge nr. 1-63